

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
ธีระ แก้วกันเนตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2550

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
ธีระ แก้วกันเนตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ของ ชีระ แก้วกันเนตร
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร มณีศรีขำ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)
วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ และอาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะข้อบกพร่องและให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี และเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำหน้าที่ครู ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์จิตรลดา เอ็มแบน ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้และได้ให้คำปรึกษา แนะนำ แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์พรภัสส์ แดงบรรยง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดภาชี และคณาจารย์โรงเรียนวัดภาชี ที่ได้อำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์อำพัน ลีสุวรรณ อาจารย์ทิพาพรรณ โตกุลเวียน อาจารย์ธนิทร จำรงค์ผล ดร.ลาววัลย์ ทองมนต์ คุณพงษ์พันธ์ แก้วปู ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและเป็นที่กำลังใจตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบุญเริ่ม แก้วกันเนตร และคุณแม่สมบัติ แก้วกันเนตร ที่ท่านได้ให้ความรัก ความเอื้ออาทร กำลังใจ และให้ทุนสนับสนุนการทำสารนิพนธ์ ฉบับนี้แก่ผู้วิจัย

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณ คุณภัทรลดา ชัยยัง คุณวลัญญลักษณ์ ชุกกลิ่น คุณกัลยานี พบครุฑ คุณพรรณชลิตา นิสัยนต์ ตลอดจนเพื่อนๆ พี่และน้อง สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนวทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ และกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ธีระ แก้วกันเนตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	3
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ.....	7
ความหมายของแรงจูงใจ.....	7
ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน.....	8
ความสำคัญของแรงจูงใจ.....	8
องค์ประกอบของแรงจูงใจ.....	11
ประเภทของแรงจูงใจ.....	12
ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ และมาสโลว์.....	15
การสร้างแรงจูงใจในการเรียน.....	18
ความหมายของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ.....	21
ความสำคัญของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ.....	21
ประเภทของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ.....	23
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์.....	25
ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์.....	25
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.....	27
หลักการเรียนรู้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.....	30
ลักษณะการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่ใช้กลุ่มสัมพันธ์.....	31
บทบาทของครูในการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์.....	31
บทบาทของนักเรียน.....	32
ขนาดของกลุ่ม.....	32
เทคนิคการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์.....	32
การเตรียมการสอนกลุ่มสัมพันธ์.....	33
ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์.....	34
ข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์.....	36
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	39
การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ.....	40
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	54
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	54
สมมติฐานของการวิจัย.....	54
ขอบเขตของการวิจัย.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การดำเนินการทดลอง.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การสรุปผลการวิจัย.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
การอภิปรายผล.....	56
ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก.....	66
ภาคผนวก ก.....	67
ภาคผนวก ข.....	73
ภาคผนวก ค.....	116
ภาคผนวก ง.....	120
ภาคผนวก จ.....	122
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	129

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน.....	43
2 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design.....	47
3 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการเรียนโดยรวม และรายด้านของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนา แรงจูงใจในการเรียน (n = 12).....	51
4 เปรียบเทียบคะแนนแรงจูงใจในการเรียนโดยรวมและรายด้านของนักเรียนก่อน และหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน (n = 12)..	52
5 การใช้โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน.....	74
6 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α -Cronbach) ของแบบสอบถาม แรงจูงใจในการเรียน.....	121
7 คะแนนแรงจูงใจรายด้านและโดยรวมของนักเรียน ที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่ม สัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจ.....	123
8 ผลต่างของคะแนนแรงจูงใจด้านความต้องการในการเรียนของนักเรียน ที่เข้า ร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจ ก่อนและหลังการทดลอง.....	124
9 ผลต่างของคะแนนแรงจูงใจด้านความสนใจในการเรียนของนักเรียน ที่เข้าร่วม โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจ ก่อนและหลังการทดลอง.....	125
10 ผลต่างของคะแนนแรงจูงใจด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียน ที่เข้า ร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจ ก่อนและหลังการทดลอง.....	126
11 ผลต่างของคะแนนแรงจูงใจด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนของ นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจ ก่อนและหลังการ ทดลอง.....	127
12 ผลต่างของคะแนนแรงจูงใจโดยรวมของนักเรียน ที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่ม สัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจ ก่อนและหลังการทดลอง.....	128

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์.....	16

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ธีระ แก้วกันเนตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
พฤษภาคม 2550

ธีระ แก้วกันเนตร. (2550). โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อศึกษาโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใน
การเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2549 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน เป็นนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีแรงจูงใจในการเรียนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 12 คน ที่ได้
มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม
แรงจูงใจในการเรียน กับ โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test for Dependent Samples

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนมีแรงจูงใจใน
การเรียนเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A GROUP DYNAMIC PROGRAM FOR DEVELOPING STUDY MOTIVE OF
PRATHOM SUKSA V STUDENTS OF WATPASE SCHOOL
IN WATTANA DISTRICT, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
THERA KEAWKANNET

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2007

Thera Keawkannet. (2007). *A Group Dynamic Program for Developing Study Motive of Prathom Suksa V Students of Watpase School in Wattana District, Bangkok*. Master's Project, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor : Prof. Dr. Pongpan Kirdpitak.

The purpose of this study was to construct the group dynamic program for developing study motive of Prathom Suksa V students of Watpase School in Wattana District, Bangkok. The twelve subjects of the study were randomly selected from the students whose study motives were lower than twentyfifth percentile rank. The research instruments were a study motive questionnaire and a group dynamic program for developing study motive of the students. The data were analyzed by t-test for dependent samples.

The result of the study revealed as follows :

After participated in the study group dynamic program, the students' study motives significantly increased at .01 level.

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็วมาก ความเจริญทางด้านวิทยาการ เทคโนโลยีการเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของสังคมเมือง สภาพสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายลง ความเร่งรีบของการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาด้านจิตใจ อารมณ์ และการปรับตัวของคนในสังคม ทำให้เกิดความเครียดและความกดดันอยู่ตลอดเวลา บุคคลที่จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขในสังคมแบบนี้ และก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมพัฒนาสังคม จำต้องอาศัยสติปัญญาและการมีข้อมูลที่เพียงพอสำหรับเลือก การตัดสินใจ ต้องอาศัยความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาที่จะทำให้บุคคลสามารถช่วยเหลือตนเองได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (วิชย ตันสิริ. 2544 : 19)

สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งที่นักเรียนจะได้ประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตมากมาย นักเรียนได้รับความรู้วิชาการจากอาจารย์ผู้สอน ทำให้มีพื้นฐานสำหรับการเรียนต่อและประกอบอาชีพ นอกจากนี้แล้วนักเรียนยังได้รับประสบการณ์ที่ไม่ใช่ในด้านวิชาการ แต่เป็นสิ่งที่สร้างประโยชน์แก่นักเรียนเป็นอย่างมากที่จะออกไปอยู่ในสังคม (คมเพชร จิตศุภกุล. 2530 : 3) การศึกษาจึงเป็นกระบวนการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมและเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคมการศึกษาเป็นรากฐานและเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 (2545 : 5) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการจัดศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวการวัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและลักษณะตามศักยภาพ (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในเบื้องต้นและแก้ปัญหา คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันนี้จึงได้เปลี่ยนแนวทางการพัฒนาการเรียน โดยจัดการเรียนการสอนยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนทำกิจกรรม เพื่อการเรียนรู้ด้วยและแก้ปัญหาได้จึงจำเป็นต้องอาศัยครูผู้สอนต้องทราบ

หลักการ แล้วนำมาปฏิบัติโดยอาศัยประสบการณ์ช่วยนำทาง การเรียนการสอนจึงประสบการณ
ความสำเร็จได้ (กระทรวงมหาดไทย. 2542 : 2)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการสอน โรงเรียนวัดภาชี
สำนักงานเขตวัฒนา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นเวลา 5 ปี จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนพบว่า
นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2549 ขาดแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนส่วนมากจะไม่
สนใจการเรียน ไม่กระตือรือร้น ไม่บากบั่น ไม่มุ่งมั่นในการเรียนไม่ตั้งใจเรียน ในขณะที่ครูกำลังสอน
และในขณะที่ครูให้ทำงาน ซึ่งแสดงออกในลักษณะดังนี้ คือ ชวนเพื่อนคุย นำอุปกรณ์การเรียนหรือ
ของเล่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนในขณะนั้นมาเล่น เหม่อลอย ไม่ตอบคำถามของครู พุบนอนกับ
โต๊ะเรียน วาดรูปเล่น อ่านหนังสือการ์ตูนหรือหนังสืออื่น ๆ ที่ไม่ใช่หนังสือเรียน ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้
นักเรียนไม่สามารถเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ครูสอนได้อย่างชัดเจนและทำให้ผลการเรียนของนักเรียน
ตกต่ำ

จากพฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากนักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน หากจูงใจให้นักเรียนเกิด
แรงจูงใจในการเรียนได้แล้ว นักเรียนก็จะสนใจเรียน ทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง
กระตือรือร้น เขาจะเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (ซูซีฟ อ่อนโคสูง. 2546 : 64)

ฟอกซ์ (Fox. 1994 : 107) กล่าวว่าไว้ว่า แรงจูงใจเป็นกระบวนการ ซึ่งเป็นแรงกระตุ้น
พฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อการ
เรียน ครูผู้สอนมีบทบาทอย่างมากในการสร้างแรงจูงใจแก่นักเรียน นอกจากนี้แรงจูงใจยังสามารถ
สร้างความเชื่อมั่น และทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการเรียน อันจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่น
และใส่ใจสิ่งที่เรียนเป็นอย่างดี

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน เพราะ
แรงจูงใจนั้นเป็นกลไกสำคัญในการเรียนการสอน ถ้าขาดกลไกนี้ฟันเฟืองของการเรียนจะหยุดลง
ทันที (หทัย ตันหยง. 2535 : 134) แรงจูงใจซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนของ
ผู้เรียนได้ เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนดี ครูต้องสร้างแรงจูงใจการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นต่อการ
เรียนมากขึ้น และต้องจัดกิจกรรมการเรียนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และผู้เรียน
สามารถปฏิบัติได้

ในการพัฒนาแรงจูงใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี เช่น กิจกรรมกลุ่ม กลุ่มสัมพันธ์ การให้
คำปรึกษากลุ่ม เป็นต้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจการสร้างโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อ
พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน เพราะจากการศึกษาพบว่ากลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการที่จะเปิดโอกาสให้
นักเรียนมีส่วนร่วมในการคิด การแสดงความคิดเห็น การมีกิจกรรมร่วมกัน ตลอดทั้งช่วยเสริมสร้าง
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ากลุ่ม อีกทั้งในการสร้างโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง
สร้างอย่างมีระบบ โดยให้ครอบคลุมหลากหลาย เทคนิควิธีการและสื่อต่างๆ เช่น การอภิปรายกลุ่ม
การแสดงบทบาทสมมติ กรณีตัวอย่าง สถานการณ์จำลอง พร้อมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้เป็นสื่อประสม
สำหรับสื่อประสมสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียน ผู้เรียนมีความสนใจการเรียนมากขึ้นและ

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน จากการเรียนด้วยประสบการณ์ตรงหรือการรับรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรม (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2521 : 86)

จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาและพัฒนาการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะทางการเรียน มีความเข้าใจพฤติกรรมของตนและเรียนรู้เทคนิคการเรียนให้ดีขึ้น จากการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม รวมถึงเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนจากการได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนและใช้เป็นแนวทางในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจให้แก่นักเรียนระดับอื่นๆ ในการเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 70 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 ที่มีแรงจูงใจในการเรียน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 12 คน ที่ได้มาจากการสอบถามความสมัครใจและจากสุ่มอย่างง่ายจากประชากร

3. ตัวแปรที่ศึกษา

- 3.1 ตัวแปรอิสระ คือ โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน
- 3.2 ตัวแปรตาม คือ แรงจูงใจในการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นหรือเร้าให้นักเรียนเกิดพลังในการเรียน โดยมีความต้องการ สนใจ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีเป้าหมายในการเรียน ตลอดจนวางแผนการเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความต้องการในการเรียน ได้แก่ ตั้งใจเรียน ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน

1.2 ความสนใจในการเรียน ได้แก่ มีความกระตือรือร้น ชักถาม ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ

1.3 การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ได้แก่ มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชาที่เรียนต่อครู ต่อเพื่อน มีความบากบั่น มุ่งมั่น พยายามเพื่อให้เกิดความรู้สึที่ดีต่อการเรียนและมีความพึงพอใจในการเรียน

1.4 การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน ได้แก่ กำหนดเป้าหมายของการเรียนแต่ละครั้งว่า ต้องการให้เกิดอะไร และวางแผนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

2. โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยจัดกระบวนการเรียนการสอนให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันภายในกลุ่ม การร่วมมือแก้ไขปัญหา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน สำหรับเครื่องมือในการพัฒนาแรงจูงใจ ซึ่งมีลักษณะเป็นสื่อประสม ประกอบด้วย รูปภาพ ใบงาน ใบความรู้ ที่จะพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมกลุ่ม บทบาทสมมติ ตัวแบบ (Model) สถานการณ์จำลอง การอภิปรายกลุ่ม กรณีตัวอย่าง และโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

2.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่องแรงจูงใจในการเรียน แต่ละด้าน

2.2 ขั้นดำเนินการ ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบวิธีปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และลงมือปฏิบัติกิจกรรม โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนดังนี้

2.2.1 ความต้องการในการเรียน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการระดมสมอง สถานการณ์จำลอง

2.2.2 ความสนใจในการเรียน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการอภิปรายกลุ่ม ควบคุมพฤติกรรม

2.2.3 การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการใช้ตัวแบบ การให้คำปรึกษากลุ่ม เกม กรณีตัวอย่าง

2.2.4 การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน ผู้วิจัยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ การให้คำแนะนำ

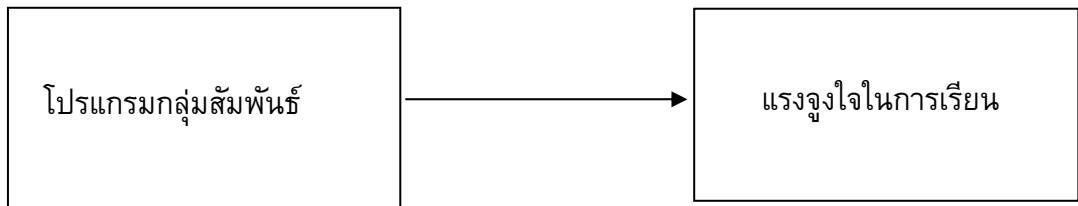
2.3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปแต่เรื่องที่นำมาพัฒนา เพื่อสรุปความคิดรวบยอด และหลักการสำคัญของการเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนแต่ละเรื่อง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานของการวิจัย

แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสร้างแรงจูงใจในการเรียน และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ
 - 1.1 ความหมายของแรงจูงใจ
 - 1.2 ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน
 - 1.3 ความสำคัญของแรงจูงใจ
 - 1.4 องค์ประกอบของแรงจูงใจ
 - 1.5 ประเภทของแรงจูงใจ
 - 1.6 ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ และมาสโลว์
 - 1.7 การสร้างแรงจูงใจในการเรียน
 - 1.8 ความหมายของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ
 - 1.9 ความสำคัญของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ
 - 1.10 ประเภทของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ
 - 1.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.1 ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.3 หลักการเรียนรู้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.4 ลักษณะการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.5 กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้กลุ่มสัมพันธ์
 - 2.6 บทบาทของครูในการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.7 บทบาทของนักเรียน
 - 2.8 ขนาดของกลุ่ม
 - 2.9 เทคนิคการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.10 การเตรียมการสอนกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.11 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.12 ข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
 - 2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

1.1 ความหมายของแรงจูงใจ

นักวิจัยและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้อย่างต่าง ๆ กันดังนี้

ประสาธ อิศรปริดา (2541 : 334) แรงจูงใจ หมายถึง พลังทางจิตซึ่งเป็นภาวะภายในที่กระตุ้น กำหนดทิศทาง และคงสภาพพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมายแรงจูงใจที่ปรากฏมักเป็นผลร่วมระหว่างคุณลักษณะ (Traits) และภาวะเหตุการณ์แวดล้อม (States)

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 138) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นกระบวนการที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าให้มีพฤติกรรมมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง ถ้าแรงจูงใจมีมากพฤติกรรมก็จะมากด้วย

อารี พันธุ์มณี (2546 : 269) กล่าวว่า แรงจูงใจ (Motive) หมายถึงภาวะใดๆ ก็ตามที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ส่วนการจูงใจ (Motivation) หมายถึงการนำปัจจัยต่างๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ ปัจจัยต่างๆ ที่นำมาอาจเป็นเครื่องล่อ รางวัล การลงโทษ การทำให้เกิดการตื่นตัว รวมทั้งให้เกิดความคาดหวัง

วรรณิ ลิ้มอักษร (2543 : 120) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง การกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมด้วยเต็มใจ เมื่อมีการกระทำหรือได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแล้ว ก็จะได้รับสิ่งตอบแทนตามที่บุคคลต้องการ

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2544 : 156) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่น่าดึงดูดหรือสิ่งชักนำให้บุคคลเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ

พวงเพชร วัชรอยู่ (2545 : 187) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งใดๆ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำขึ้น (Whatever causes activity)

โลเวล (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533 : 102 ; อ้างอิงจาก Lovell. 1980 : 109) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นกระบวนการที่ชักนำใ้มน้าว ให้บุคคลเกิดความมานะพยายามเพื่อตอบสนองความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จได้

คุนท์ และดอนแนล (Koontz and Donnel. 1974 : 557) ได้นิยามว่า แรงจูงใจมีความจำเป็น ความต้องการ แรงกระตุ้น ความปรารถนาหรือแรงผลักดันในแต่ละบุคคลและจะนำไปสู่เป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นไปโดยจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึกก็ได้

กิลฟอร์ด และเกรย์ (Guilford and Gray. 1970 : 189) กล่าวว่า แรงจูงใจหมายถึง สถานการณ์ภายใน ซึ่งไปกระตุ้นและริเริ่มเรื่องของกิจกรรมและการเคลื่อนไหวแล้วนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตามช่องทางภายใต้การนำของเป้าหมาย

ฮิลการ์ด (Hilgrad. 1983 : 319 – 320) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นองค์ประกอบที่ไปกระตุ้นบุคคลให้เกิดพลัง และนำไปสู่การกระทำ

1.2 ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน

นักการศึกษาให้ความหมายของแรงจูงใจในการเรียนไว้ดังนี้

แม็คมิลแลน และฟอร์ซีย์ (McMillan and Forsyth.1991 : 39) ได้ให้คำจำกัดความของแรงจูงใจในการเรียนว่า หมายถึง “กระบวนการที่เริ่มและทำให้พฤติกรรมในการเรียนรู้นั้นๆ คงอยู่”

ลัมสเดน (Lumsden.1994 : 13) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจในการเรียน หมายถึง ความต้องการที่จะเข้ากระบวนการเรียนรู้ และยังเกี่ยวข้องกับเหตุผลหรือเป้าหมายที่อยู่เบื้องหลังการกระทำนั้นๆ ด้วย

อาจสรุปความหมายของแรงจูงใจได้ว่า หมายถึง ความต้องการซึ่งเป็นกระบวนการภายในที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งยังอาจหมายถึง ความต้องการ หรือ ความปรารถนา ซึ่งเป็นพลังที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ในส่วนแรงจูงใจในการเรียนก็เช่นกัน อาจกล่าวได้ว่า แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง กระบวนการซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมในการเรียนรู้ และยังอาจหมายถึงความต้องการของผู้เรียนที่จะเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งความต้องการดังกล่าวเป็นตัวกระตุ้นและควบคุมพฤติกรรมต่างๆ ของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมาย

1.3 ความสำคัญของแรงจูงใจ

สำหรับความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน มีผู้ให้สำคัญไว้ดังนี้

สุโท เจริญสุข (2531 : 17) กล่าวถึง ความสำคัญของแรงจูงใจไว้ดังนี้

1. เป็นตัวการที่ก่อให้เกิดพลังงานในการแสดงพฤติกรรม
2. เป็นสิ่งเร้า สิ่งกระตุ้น ให้อินทรีย์ไม่อยู่นิ่ง
3. เป็นสิ่งซึ่งต้องได้รับการเสริมแรงเสมอ

อารี พันธุ์ณี (2546 : 96) กล่าวว่า การเรียนรู้ใดๆก็ตาม ถ้าผู้เรียนมีความรู้สึกอยากรู้ อยากเรียน มีความเต็มใจ และพร้อมที่จะเรียนแล้ว แสดงว่าผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้รวดเร็ว

พระธรรมปิฎก (2546 : 96) กล่าวไว้ว่า เมื่อคนเราจะทำกิจกรรมหรือพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งก็ต้องมีแรงจูงใจ เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ถ้าแรงจูงใจผิดก็ทำให้เดินทางผิด ถ้าแรงจูงใจถูกก็เดินหน้าไปในการพัฒนา

กิปสัน อิวานเซวิก และดอนเนลลี (ตรีพร ชุมศรี. 2545 : 14 ;อ้างอิงจาก Gibson Ivacevich and Donnelly. 1982) กล่าวว่า ตัวแปรต่างๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ระดับของความใฝ่ฝัน ภูมิหลังของแต่ละคนรวมทั้งผลตอบแทนต่างๆ มีส่วนที่ทำให้ผลการปฏิบัติงานแต่ละคนมีความแตกต่าง แต่มีสำคัญซึ่งช่วยให้บุคคลเพิ่มความพยายามในการทำงาน คือการจูงใจ บุคคลที่ถูกจูงใจจะมีแนวทาง ทางการทำงานที่แน่นอน ระดับการทำงานจะสม่ำเสมอซึ่งผลการปฏิบัติงานจะสูงกว่าเมื่อไม่มีแรงจูงใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2545 : 229 -231) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนรู้ แรงจูงใจเป็นสิ่งที่เรียนรู้ และพัฒนาขึ้นมาได้ในตัวของเด็กและบุคคล โดยการจัดโปรแกรมการเรียน และการฝึกอบรมที่เน้นเรื่องการเปลี่ยนเจตคติ พฤติกรรม บุคลิกภาพ กระบวนการฝึกอบรมเพื่ออบรมเพื่อเรียนรู้และพัฒนาแรงจูงใจมีดังนี้

1. สร้างความเชื่อและให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายร่วมกันว่า เมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้ว จะเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมให้เป็นผู้มีแรงจูงใจในการเรียน พยายามสร้างความสำเร็จเป็นขั้นๆ ไป ในการทำงานควรตั้งเป้าหมายเป็นขั้นตอน และพยายามทำงานในแต่ละขั้นตอนให้สำเร็จ ก็จะมีกำลังใจที่จะเรียนรู้มากขึ้น

2. ให้ผู้เรียนรู้ว่า ในสังคมมีบุคคลตัวอย่างที่เขาทำงานดีหรือที่ประสบความสำเร็จ มนุษย์เราชอบการเลียนแบบ มีความพยายามอยู่แล้วและไม่ต้องการด้อยกว่าคนอื่น ดังนั้น ถ้านักเรียนได้ตัวอย่างที่ดีสามารถยึดถือเป็นแบบอย่างเขาก็จะสร้างกำลังใจในการเรียนและการทำงาน

3. แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่า สังคมเราต้องการคนที่มีแรงจูงใจสูง การที่จะมีคุณลักษณะเช่นนั้น จะต้องสร้างนิสัยที่ดีในการเรียน และการทำงาน สรรวจจุดบกพร่องในการทำงานของเราและตั้งใจแน่วแน่ที่จะปรับปรุงความรับผิดชอบ วินัยในตนเอง จัดตารางการเรียนอย่างมีระเบียบ ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง เป็นต้น ความสามารถเปลี่ยนบุคลิกภาพ เจตคติและพฤติกรรมให้เป็นคนที่มีสังคมต้องการและสอดคล้องกับปทัสถาน และค่านิยมของสังคมก็จะพัฒนาตนเองเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้นกว่าเดิม

4. พยายามควบคุมความอ่อนแอและทอดทิ้ง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของความสำเร็จ ผู้ที่มีชื่อเสียงของโลกประสบความสำเร็จเพราะเขาเป็นคนมุ่งมั่นอนาคตและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค นอกจากนี้บรรยากาศของการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น เป็นมิตรไม่เคร่งเครียดและวิตกกังวลจนมากเกินไป

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2537 : 129 -131) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูเกี่ยวกับการส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียนว่าอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงวิธีสอนของครูโดยตรง

วิธีการที่นักจิตวิทยาการศึกษา เชื่อว่าเป็นการช่วยส่งเสริมแรงจูงใจของนักเรียน ดังนี้

- 1.1 ครูควรจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ทำหายความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน

- 1.2 บอกวัตถุประสงค์เฉพาะของบทเรียนให้นักเรียนทราบ

- 1.3 พยายามให้งานแก่นักเรียนตามความสามารถ และให้โอกาสนักเรียนทุกคน มีประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนรู้

- 1.4 พยายามให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน และแนะนำให้นักเรียนใช้ข้อมูลย้อนกลับช่วยปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

1.5 พยายามพบนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยนักเรียนวิเคราะห์สาเหตุความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของนักเรียน

1.6 ใช้หลักการในการอบรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ช่วยเหลือนักเรียน

1.7 บรรยากาศของห้องเรียนต้องปราศจากการขู่เข็ญ หรือต้องเป็นบรรยากาศที่นักเรียนให้ความไว้วางใจในตัวเองว่าเป็นผู้ที่คอยเอื้อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ

1.8 ใช้หลักการสอนของนักจิตวิทยาที่กล่าวว่า “นักเรียนจะเรียนรู้ก็ต่อเมื่อความต้องการพื้นฐานที่ต้องการสมปรารถนา”

1.9 ครูจะต้องเป็นตัวแบบในการแสดงความกระตือรือร้นในเวลาการสอน

2. ทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้

จากการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์พบว่า ลักษณะหนึ่งของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ ความรับผิดชอบในงานที่ตนทำ นักเรียนส่วนมากต้องการความช่วยเหลือจากครูในการสนับสนุนให้รับผิดชอบในงานที่ตนทำ ซึ่งอาจทำได้ดังต่อไปนี้

2.1 ช่วยนักเรียนในการตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้วิชาต่างๆ

2.2 ช่วยนักเรียนให้รู้จักวางแผนในการทำงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2.3 ช่วยนักเรียนให้รู้จักประเมินผลงานที่ทำ และนำข้อมูลย้อนกลับมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น

2.4 ช่วยนักเรียนในการวิเคราะห์สาเหตุของความสำเร็จหรือไม่สำเร็จ

2.5 ช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความพยายามในการทำงาน

2.6 ช่วยนักเรียนให้ค้นหาค้นพบความสามารถพิเศษของตนในวิชาต่างๆ เช่น ความสามารถทางภาษา คณิตศาสตร์ และช่วยนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้วิชานั้นๆ

2.7 ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลเกี่ยวกับการตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ใกล้เคียงกับระดับความสามารถของตน นักเรียนบางคนอาจตั้งสมมติฐานความเป็นเลิศในการทำคะแนนสูงสุด บางคนตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้ได้คะแนนสูงกว่าปานกลาง เป็นต้น

2.8 ช่วยนักเรียนจัดเวลาทำการบ้านดูหนังสือที่บ้าน และการเตรียมตัวสำหรับการสอบ

3. ทำงานร่วมกับผู้ปกครอง เพื่อช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้

จากการศึกษาสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญมากผู้ปกครองที่เอาใจใส่ในการทำงานและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนในโรงเรียน จะเน้นการร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้จึงสำคัญมาก ในการนี้ครูอาจจะใช้วิธีต่อไปนี้

3.1 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมาพบ และแจ้งให้ทราบถึงความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน ขอความร่วมมือให้ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

3.2 สนับสนุนให้ผู้ปกครองร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

สรุปได้ว่า แรงจูงใจมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเรียนรู้ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงออกทางการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ทั้งยังเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนก้าวผ่านสถานการณ์ที่มีความยากลำบากในการเรียนรู้

1.4 องค์ประกอบของแรงจูงใจ

สำหรับองค์ประกอบของแรงจูงใจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจนั้น มีนักการศึกษากล่าวถึงไว้ ดังนี้

เคลเลอร์ (Ra-shane Meesri. 2543 : 107-108 ;citing Keller. 1983) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักๆ ของแรงจูงใจ ไว้ดังนี้

1. ความสนใจ (Interest) หมายถึง ความอยากรู้อยากเห็น และความสนใจของผู้เรียน
2. ความเกี่ยวข้อง (Relevance) หมายถึง ความเกี่ยวข้องระหว่างการเรียนรู้การสอน กับความต้องการตลอดจนความสนใจของผู้เรียน
3. ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง ความคาดหวังที่ผู้เรียนมีต่อความสำเร็จในการเข้าร่วมกิจกรรมและการทำงานต่างๆ
4. ความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้รับรางวัลเมื่อผู้เรียนทำงานสำเร็จ

ฮูทสไตน์ (Hootstein. 1998 : 58 - 59) ได้แบ่งองค์ประกอบของแรงจูงใจไว้ ดังนี้

1. ความเกี่ยวข้อง (Relevance) หมายถึง ความเกี่ยวข้องระหว่างบทเรียนกับความต้องการ ความสนใจ และประสบการณ์ของผู้เรียน
2. ความสนใจ (Interest) หมายถึง ความกระหายใคร่รู้ของผู้เรียนที่มีต่อข้อมูลที่แปลกใหม่ดูเหมือนขัดแย้ง หรือดูเป็นไปไม่ได้ แต่ในความเป็นจริงกลับเป็นไปได้
3. ความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้รับแรงเสริม เมื่อผู้เรียนประสบความสำเร็จ
4. ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง การที่ผู้เรียนเชื่อว่า ความพยายามสามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้

อาจสรุปได้ว่า องค์ประกอบของแรงจูงใจโดยทั่วไปประกอบด้วย ความสนใจซึ่งหมายถึง ความอยากรู้อยากเห็น ใคร่รู้บทเรียน ความเกี่ยวข้อง ซึ่งหมายถึง ความเกี่ยวข้องระหว่างสิ่งที่เรียนหรือบทเรียนกับผู้เรียน ความคาดหวัง ซึ่งหมายถึง ความคาดหวังในความสำเร็จในการเรียนรู้ และความพึงพอใจ ซึ่งหมายถึง ความสนุกสนานความเพลิดเพลินที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนรู้

1.5 ประเภทของแรงจูงใจ

แรงจูงใจแบ่งออกเป็นประเภทหรือลักษณะต่างๆ ดังนี้

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 140) ได้แบ่งแรงจูงใจไว้ 3 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจเพื่อความอยู่รอด (Survival Motivation) เป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้คนเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ แรงจูงใจชนิดนี้ มักจะสัมพันธ์กับสิ่งเบื้องต้นที่คนเราต้องการในชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ การขับถ่าย เป็นต้น

2. แรงจูงใจทางสังคม (Social Motivation) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในสังคม อาจได้รับอิทธิพลโดยตรงจากสิ่งเร้าที่เป็นบุคคล หรือจากวัตถุที่มองเห็นได้จับต้องได้ หรือมาจากภาวะทางสังคมที่มองไม่เห็นก็ได้ เช่น การมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น การเป็นผู้นำ การสร้างมิตร เป็นต้น

3. แรงจูงใจเกี่ยวกับตนเอง (Self Motivation) แรงจูงใจชนิดนี้ค่อนข้างที่จะซับซ้อนพอสมควร และเป็นสิ่งผลักดันให้คนเราพยายามปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น เช่น แรงจูงใจที่เกี่ยวกับความสำเร็จในหน้าที่การงาน หรือ ความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

พรพิมล จันทรพลับ (2539 : 160 - 170) แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. แรงจูงใจตามลักษณะที่แท้จริง แบ่งเป็นลักษณะย่อยได้ 3 ประเภท คือ

1.1 แรงจูงใจทางร่างกาย ซึ่งเป็นไปเพื่อความอยู่รอด เช่น ความหิว แรงขับทางเพศ ความต้องการอากาศ ความต้องการการพักผ่อน

1.2 แรงจูงใจทางสังคม เป็นความต้องการทางด้านของจิตใจ เช่น ความคาดหวัง ความสุข ความสำเร็จ การมีชื่อเสียงเกียรติยศ

1.3 แรงจูงใจเกี่ยวกับคุณค่าของตนเอง เช่น แรงจูงใจเกี่ยวกับความก้าวร้าว ทำให้บุคคลป้องกันตนเอง หรือทำร้ายผู้อื่น แรงจูงใจได้สำนึกที่พยายามลืมสิ่งที่ไม่พอใจ แล้วถูกเก็บกดไว้ในความทรงจำ

2. แรงจูงใจตามลักษณะกิจกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย คือ ความมุ่งหมายทางกระทำ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในงาน

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ คือ ความปรารถนาของบุคคลที่จะนำตัวเข้าร่วมสังคม ต้องการให้ผู้อื่นรัก เคารพ ยอมรับ มีความรู้สึกไม่ดีต่อความโดดเดี่ยว การพลัดพราก ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงจะชอบคลุกคลีอยู่กับงานที่ทำเป็นทีม มีความเข้าใจ และเห็นใจเพื่อนร่วมงาน

2.3 แรงจูงใจใฝ่อำนาจ คือ ความต้องการที่จะมีอำนาจเหนือผู้อื่น เห็นสิ่งแวดลอม มักมีพัฒนาการมาจากความรู้สึกต่ำต้อย ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงมักจะชอบถูกเถียงโต้แย้ง พอใจที่จะทำงานในลักษณะที่เป็นผู้นำ

3. แรงจูงใจตามลักษณะการเกิด แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึง การที่บุคคลมองเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่ทำ จึงทำด้วยความเต็มใจ ตระหนักว่าการบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรมนั้นเป็นรางวัลอยู่ในตัวแล้ว แรงจูงใจประเภทนี้เกิดจาก

3.1.1 ความสนใจที่จะกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจนั้น

3.1.2 ความต้องการที่จะกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ และกระทำพฤติกรรมออกมา

3.2 แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นการกระทำที่เกิดจากการหวังผลจากกิจกรรมนั้น ไม่ได้ทำด้วยอุดมคติ มีความผูกพันทางจิตใจกับกิจกรรมนั้นน้อยมาก จุดมุ่งหมายของการกระทำอยู่นอกเหนือไปจากตัวกิจกรรม สิ่งภายนอกที่เป็นแรงจูงใจ คือ

3.2.1 เป้าหมายของการเรียน หรือกิจกรรมใดๆ เป็นสิ่งกระตุ้นให้คนเกิดแรงจูงใจกระทำพฤติกรรมอย่างถูกต้องเหมาะสม

3.2.2 ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า เมื่อบุคคลทราบ ย่อมทำให้เกิดแรงจูงใจและมีกำลังใจทำดียิ่งๆ ขึ้นไป

3.2.3 เครื่องล่อ เช่น การให้รางวัล การชมเชย การลงโทษ การทดสอบ

3.3 แรงจูงใจตามลักษณะการใช้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.3.1 การจูงใจแบบอิงเกณฑ์ คือ การจูงใจที่ตั้งไว้เป็นเกณฑ์ ถ้าทำได้ระดับตามเกณฑ์จะได้รับรางวัล

3.3.2 การจูงใจแบบไม่อิงเกณฑ์ คือ การใช้เทคนิคทางจิตวิทยาในการจูงใจโดยไม่มีกฎเกณฑ์ตั้งเอาไว้

มาลี จุฑา (2542 : 138 - 139) กล่าวว่า แรงจูงใจมี 2 ประเภท ดังนี้

1. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากภายในตัวบุคคล ซึ่งมีผลต่อการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการ หรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ แรงจูงใจภายในมีความสำคัญมากกว่าแรงจูงใจภายนอก เพราะว่าแรงจูงใจภายใน เกิดจากความรู้สึกของบุคคล เมื่อบุคคลรู้สึกเช่นใด ก็จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองความต้องการของตนเสมอ ส่วนแรงจูงใจภายนอกนั้นบุคคลอาจเกิดความรู้สึกใดๆ ก็ได้ สำหรับตัวอย่างของแรงจูงใจภายใน ได้แก่

1.1 ความอยากรู้อยากเห็น	ทำให้บุคคลค้นคว้าเพิ่มเติมหรือเกิดไทยมุงได้
1.2 ความสนใจ	ทำให้บุคคลไต่ถาม หรือจ้องมอง เป็นต้น
1.3 ความรัก	ทำให้เสียสละและทำอะไรก็ได้
1.4 ความอบอุ่น	ทำให้สบายใจ
1.5 ความเห็นอกเห็นใจกัน	ทำให้เกิดความคล้อยตามหรือตามใจ
1.6 ความสงสาร	ทำให้เกิดการให้อภัย
1.7 ความสำเร็จ	ทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจ
1.8 ความหิว	ทำให้บุคคลปรับพฤติกรรมได้

1.9 ความต้องการ	ทำให้บุคคลเป็นอะไรหรือทำอะไรก็ได้
1.10 ความพอใจ	ทำให้บุคคลยินดีและทำอะไรก็ได้
1.11 ความศรัทธา	ทำให้บุคคลเกิดการยอมรับและทำอะไรก็ได้
1.12 ความซาบซึ้ง	ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ได้

2. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากภายนอกตัวบุคคล ซึ่งมีผลต่อการกระตุ้นให้บุคคล แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามความต้องการ หรือตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ แรงจูงใจภายนอกที่สำคัญ ได้แก่

2.1 การแข่งขัน แบ่งเป็นการแข่งขันกับตัวเอง การแข่งขันระหว่างบุคคลและการแข่งขันในระหว่างกลุ่ม เมื่อมีการแข่งขันทำให้บุคคลมีความพยายามที่จะได้รับชัยชนะ การแข่งขันทำให้เกิดการกระตุ้นและการแสดงพฤติกรรม

2.2 การร่วมมือ ทำให้บุคคลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเป็นการสร้างทีมงานและความสามัคคีในกลุ่มขึ้นได้

2.3 บุคลิกของครู ทำให้บุคคลโดยเฉพาะนักเรียนอยากจะเรียนหรือไม่อยากเรียน

2.4 วิธีการสอนของครู ทำให้นักเรียนอยากจะเรียนหรือไม่อยากจะเรียนก็ได้

2.5 การให้รางวัล เช่น ให้สิ่งของ คะแนน หรือกำลังใจ มีผลทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนดีขึ้น

2.6 การลงโทษ เช่น ตัดสิทธิ์ ตัดคะแนน เขียน ตำหนิหรือตักเตือน มีผลทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือเสียใจ หรือหยุดยั้งพฤติกรรมได้

2.7 การใช้สื่อการสอน เช่น อุปกรณ์การสอน ชุดการสอน บทบาทสมมติ เกม เพลง และจัดกิจกรรมให้ทุกคนมีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนดีขึ้น

2.8 การสอบ เช่น ครูบอกนักเรียนว่า ท้ายชั่วโมงจะมีการสอบทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนดีขึ้น

จากที่กล่าวมาพอที่จะสรุปได้ว่า ประเภทของแรงจูงใจสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ แรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการพื้นฐานในร่างกาย ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่มีมาแต่กำเนิด และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเพื่อให้ร่างกายอยู่ในสภาพปกติ เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ ความรู้สึกต่างๆ ความต้องการที่จะเรียนรู้ ความอยากรู้อยากเห็น เป็นต้น และแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการที่ถูกกระตุ้นจากนอกร่างกาย แรงจูงใจในลักษณะนี้ เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสังคม และได้เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นความต้องการที่อยากรู้อยากเห็น และแสวงหาความต้องการทางสังคมขึ้น เช่น ความต้องการความรัก ความสำเร็จ ชื่อเสียง การยกย่องชมเชย การแข่งขัน การร่วมมือ วิธีการสอนของครู การใช้สื่อการสอน เป็นต้น

1.6 ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ และมาสโลว์

1.6.1 ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคเคลแลนด์ (McClelland's General Theory of Human Motivation)

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1961 : 100-110) ได้เสนอแนวคิดว่ามีแรงจูงใจอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Need for achievement) เป็นแรงขับเพื่อที่จะทำให้งานที่กระทำประสบผลสำเร็จดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐาน เป็นแรงขับเพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ หรือเป็นแรงจูงใจที่กระทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ดีกว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่า และประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

2. ความต้องการความรักและความผูกพัน (Need for affiliation) เป็นความปรารถนาที่จะส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพอันอบอุ่น เพื่อความเป็นมิตรคล้ายกับความต้องการทางสังคมของมาสโลว์

3. ความต้องการมีอำนาจ (Need for power) เป็นความต้องการที่จะทำให้คนอื่นมีความประพฤติหรือมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ หรือต้องการที่จะมีอำนาจในการบังคับบัญชาและอิทธิพลเหนือผู้อื่น

นอกจากนี้ แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1961 : 402) กล่าวถึง ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจสูงไว้ดังนี้

1. กล้าเสี่ยงพอควร ผู้ที่มีแรงจูงใจสูงจะมีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว ไม่พอใจทำสิ่งที่ยากๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความพยายาม หากแต่เลือกทำสิ่งที่ยากเหมาะสมกับความสามารถของตน และทำในสิ่งที่ยากได้สำเร็จทำให้ตนได้รับความพอใจ

2. ความกระตือรือร้น ผู้ที่มีแรงจูงใจจะมีมานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทาย ยั่ว ความสามารถของตนเอง เป็นงานที่ต้องใช้สมองคิดและทำให้ตนเองเกิดความรู้สึกได้ว่าทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้

3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้ที่มีแรงจูงใจสูง จะพยายามทำงานให้สำเร็จ เพื่อความพึงพอใจของตนเอง มิใช่หวังให้คนอื่นยกย่อง ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ไม่ชอบให้ผู้อื่นมาบงการว่าตนเองควรจะทำอย่างนั้นอย่างนี้

4. ต้องการทราบแน่ชัดในการตัดสินใจ ผู้ที่มีแรงจูงใจสูงจะติดตามผลการกระทำของตนว่ามีผลอย่างไร และเมื่อทราบผลการตัดสินใจแล้วยังพยายามทำให้ดีกว่าเดิมอีก

5. คาดการณ์ล่วงหน้า ผู้ที่มีแรงจูงใจสูงจะเป็นผู้ที่มีการวางแผนระยะยาว เพราะเล็งเห็นการณ์ไกลกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจต่ำ

1.6.2 ทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's General Theory of Human

Motivation)

อารี พินน์ธณี (2542 : 187) กล่าวว่า ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนจะต้องมีความต้องการที่จะแสวงหาสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของบุคคลมีหลายอย่าง ตั้งแต่ความต้องการขั้นต่ำถึงความต้องการขั้นสูง ซึ่งมนุษย์จะต้องมีการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานก่อน จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการขั้นสูงๆ ต่อไปได้

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2544 :160-162 ;อ้างอิงจาก Maslow.1970) ได้แบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์ดังแสดงในภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์

จากภาพประกอบ 1 ความต้องการของมนุษย์ มีลำดับความต้องการดังนี้

1. ความต้องการสรีระ หมายถึง ความต้องการขั้นพื้นฐานของร่างกาย เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ และการพักผ่อน เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการทางสรีระจะขาดเสียมิได้ ถ้าอยู่ในสภาพที่ขาดจะกระตุ้นให้ตนมีกิจกรรมขวนขวายที่จะสนองความต้องการนั้นๆ

2. ความต้องการทางความมั่นคงปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ หมายถึง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจเป็นอิสระจากความกลัว การขู่เข็ญ บังคับ จากคนอื่น และสิ่งแวดล้อม เป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มกัน ความต้องการประเภทนี้จะเริ่มตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งวัยชรา ความต้องการมีงานทำเป็นหลักแหล่งก็เป็นความต้องการเพื่อสวัสดิภาพของผู้ใหญ่อย่างหนึ่ง

3. ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะให้เป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ ต้องการให้ตนเป็นที่ยอมรับตนเองเป็นสมาชิก คนที่รู้สึกเหงาไม่มีเพื่อน มีชีวิตที่ไม่สมบูรณ์ เป็นผู้ที่ต้องการประเภทนี้ คนที่รู้สึกว่าเป็นที่รักและเป็นที่ยอมรับของหมู่คณะ จะเป็นผู้ที่สมปรารถนาในความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่

4. ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า ความต้องการนี้เป็นความต้องการที่จะประสบผลสำเร็จมีความสามารถ ต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติต้องการให้ได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น ผู้ที่สมปรารถนาในความต้องการนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง เป็นคนที่มีประโยชน์และมีค่า ตรงข้ามกับผู้ที่ขาดความต้องการประเภทนี้จะรู้สึกว่าตนไม่มีความสามารถและมีปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย

5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริง และพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตนเอง มาสโลว์ได้อธิบายความต้องการที่เรียกว่า Self – actualization ว่าเป็นความต้องการที่รู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตนเอง กล่าวที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิต รู้จักค่านิยมของตนเอง มีความจริงใจต่อตนเอง ปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดเท่าที่จะมีความสามารถทำได้ทั้งด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ความรู้สึกยอมรับตนเอง ทั้งส่วนดีและส่วนเสียของตนที่สำคัญที่สุดก็คือ การมีสติที่ยอมรับว่าตนใช้กลไกในการป้องกันตนเองในการปรับตัวและพยายามที่จะเปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต เผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้าทาย น่าตื่นเต้นและมีความหมาย บุคคลจะศึกษาเพราะอยากรู้จะสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ เพราะใจรัก และจะทำงานเพราะอยากทำ ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตนเองไม่มีจุดจบตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเต็มที่ตามศักยภาพของตนเอง และมีน้อยคนที่จะได้ถึงขั้น Self – actualization อย่างสมบูรณ์

ส่วนสแตียร์ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2530 : 152 ; อ้างอิงจาก Steers. 1997 : 33) ได้ทำการวิจัยเพื่อทดสอบทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์และพบว่า ผลของการวิจัยไม่ตรงกับทฤษฎีดังกล่าว คือ การตอบสนองความต้องการของบุคคล ไม่ได้เป็นไปในลักษณะตามลำดับขั้น ของมาสโลว์

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจของมนุษย์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า มนุษย์มีแรงจูงใจ หรือความต้องการที่แตกต่างกันออกไป และเป็นความต้องการที่ไม่สิ้นสุด ซึ่งหากบุคคลใดมีปรารถนาอย่างแรงกล้า ก็ย่อมทำให้เกิดความเข้มข้นของแรงจูงใจที่อยากจะกระทำการสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ และสามารถที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ เหล่านั้น ให้ประสบความสำเร็จได้โดยง่าย ดังนั้นแรงจูงใจในการกระทำการสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จนั้น อาจเกิดจากสาเหตุสำคัญหลายๆ ประการ ไม่ว่าจะเป็น ลักษณะของตัวบุคคลนั่นเอง ธรรมชาติของความต้องการ เป็นต้น

1.7 การสร้างแรงจูงใจในการเรียน

จากการที่นักวิจัยและนักจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของผู้เรียน นอกจากขึ้นกับความสามารถแล้ว ยังขึ้นกับแรงจูงใจด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถสูง แต่ขาดแรงจูงใจในการเรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำ ดังนั้นครูจึงต้องหาวิธีสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน ซึ่งต้องเป็นวิธีที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความหวัง มีความภาคภูมิใจ มีความพอใจที่จะเรียนและอยากประสบความสำเร็จในการเรียน

การสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนนั้น มาลี จุฑา (2542 : 141 - 142) กล่าวว่า จะต้องสร้างแรงจูงใจภายในและภายนอกโดย

1. การทำให้ตื่นตัว (Arousal) เป็นวิธีการกระตุ้นสมองและกล้ามเนื้อให้ตื่นตัวอยู่เสมอ การตื่นตัวของบุคคลมี 3 ระดับ คือ ตื่นตัวปานกลางและตื่นตัวน้อย ถ้าตื่นตัวมากเกินไปก็จะตื่นตัวน้อยไปก็จะเฉื่อยชา แต่ถ้าตื่นตัวระดับกลางๆ จะดีที่สุด วิธีสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนโดยทำให้ผู้เรียนตื่นตัว เช่น กำหนดว่าการเรียนในชั่วโมงนี้สำคัญมากจะมีการทดสอบในปลายชั่วโมง หรือในชั่วโมงนี้จะมีการถ่ายวีดิทัศน์ก็จะทำให้นักเรียนตื่นตัวได้โดยง่าย เป็นต้น

2. การตั้งจุดหมาย (Objective) เป็นวิธีการกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนในแต่ละครั้งว่า ต้องการให้เกิดอะไรขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้และเข้าใจ จะได้ติดตามและประเมินผลการเรียนว่าบรรลุจุดหมายมากน้อยเพียงใด เกิดความภาคภูมิใจในกรณีที่สามารถบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ แต่หากยังไม่บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ได้ ก็จะพยายามหาวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้ได้

3. การใช้เครื่องล่อ (Incentives) เป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้มากขึ้นและบ่อยครั้งขึ้น เช่น ปรียัญบัตรเป็นเครื่องล่ออย่างหนึ่งที่นักศึกษาอยากจะได้ การที่นักศึกษาอยากจะเรียนรู้ และมีความมานะพยายามในการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น

4. การลงโทษ (Punishment) เป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนและมีพยายามในการเรียน โดยวิธีการลงโทษ เช่น การดู การว่ากล่าวตักเตือน การตำหนิ การเขียนดี การตัดคะแนน และการตัดสิทธิบางประเภท เป็นต้น

การลงโทษมิใช่เป็นวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนที่ดี เพราะการลงโทษนั้นมิได้ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นเพียงช่วยหยุดพฤติกรรมชั่วครวเท่านั้น ดังนั้นจึงควรใช้การลงโทษควบคู่กับการให้รางวัลแก่ผู้เรียนเสมอ กล่าวคือ เมื่อครูหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในตัวผู้เรียนได้แล้ว ก็ควรให้รางวัลแก่ผู้เรียน ในทันทีที่เขาได้แสดงพฤติกรรมตามที่ครูประสงค์

5. การแข่งขัน (Competition) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมานะอดทนและพยายามปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

การแข่งขันกระทำได้หลายวิธี เช่น ให้นักเรียนแข่งขันกับผลการเรียนของตนเองในแต่ละภาคเรียน เพื่อดูว่าตนเองจะมีผลการเรียนดีขึ้นหรือไม่ หรือให้มีการแข่งขันกับเพื่อนๆ หรือหมู่คณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียน การปฏิบัติงานเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 149 - 150) ได้เสนอวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ครูควรศึกษาความต้องการของเด็กแต่ละวัย และจัดเนื้อหาวิชาให้สนองความต้องการของเด็ก เนื้อหาที่สอนควรเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง และมีความหมายสำหรับเด็ก

2. ก่อนเริ่มบทเรียน ครูควรมีวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อดึงความสนใจ และบอกให้เด็กทราบถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน

3. ครูควรแนะนำให้เด็กเริ่มหัดวางแผนเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเองเพราะคนที่เรียนหรือทำงานอย่างมีเป้าหมายจะกระทำด้วยความตั้งใจ

4. ในบรรยากาศของการเรียนการสอน ควรมีการไต่ถาม มีการอภิปรายและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น มีการรับฟังและทำความเข้าใจ และมีการยอมรับซึ่งกันและกัน

5. ใช้วิธีการเสริมแรง (Reinforcement) ตามความเหมาะสมและตามความจำเป็น เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และบางครั้งอาจลบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะรางวัล คำชมเชย การยิ้ม การพยักหน้า การให้ความเอาใจใส่ นับว่าเป็นตัวเสริมแรงที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก

6. ใช้การทดสอบ (Test) การทดสอบจะเป็นเครื่องกระตุ้น ให้เด็กเอาใจใส่ต่อบทเรียน และมีความตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา

7. ให้ทราบผลการทดสอบอย่างทันท่วงที การให้เด็กทราบผลการทดสอบอย่างทันท่วงทีว่าสิ่งที่ตนได้เรียนรู้ไปนั้นมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้เพียงใด มีสิ่งใดที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้เด็กต้องเอาใจใส่ติดตามเนื้อหาวิชาอยู่ตลอดเวลา

8. การพานักเรียนออกไปทัศนศึกษาหรือการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่กระตุ้นความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี

9. การสอนหรือการมอบหมายกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติและติดตามผลจนเด็กทำงานนั้นสำเร็จ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอนของครู เพราะความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับเด็กในแต่ละครั้งจะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดกำลังใจที่จะเรียนรู้ในคราวต่อไป

อารี พันธุ์ณี (2542 : 198) กล่าวว่าเนื่องจากแรงจูงใจมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูจึงควรส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มากที่สุด โดยสร้างแรงจูงใจให้เกิดแก่เด็กดังนี้

1. การชมเชยและการตำหนิ การกระทำทั้ง 2 อย่างนี้ จะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก
 2. การทดสอบบ่อยครั้ง คะแนนจากการสอบจะเป็นสิ่งที่จูงใจ และมีความหมายต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะอาจหมายถึงการเลื่อนชั้น การสำเร็จการศึกษา การได้รับประกาศนียบัตร ตลอดจนการประกอบอาชีพ การทดสอบจึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจการเรียนมากขึ้น การทดสอบบ่อยครั้งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจการเรียนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ อันจะส่งผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนด้วย
 3. การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยการเสนอแนะ หรือกำหนดหัวข้อที่ทำให้ผู้เรียนสนใจใคร่รู้ เพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองมากขึ้น
 4. วิธีการที่แปลกและใหม่ ควรนำวิธีการที่แปลกๆ ใหม่ๆ เพื่อเร้าความสนใจโดยใช้วิธีการใหม่ ซึ่งผู้เรียนไม่เคยคิด หรือมีประสบการณ์มาก่อน เพราะวิธีการที่แปลกและใหม่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น
 5. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย เพื่อยั่วยุให้ผู้เรียนเกิดความพยายามมากขึ้น
 6. ตัวอย่างจากสิ่งที่เด็กไม่เคยพบ หรือคาดไม่ถึง การยกตัวอย่างประกอบการเรียนการสอนควรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนรู้จักมักคุ้นเคยแล้ว เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น
 7. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่ๆ กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน การเอาสิ่งใหม่มาเชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งที่รู้มาก่อน จะทำให้เข้าใจได้ง่าย และชัดเจนขึ้น อันจะทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น เพราะคาดหวังไว้ว่าจะได้นำเอาสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์ และเป็นพื้นฐานต่อไป
 8. เกมและการเล่นละคร การสอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทั้งในการเล่นเกม และการแสดงละครทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นด้วย
 9. สถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนไม่พึงปรารถนา สถานที่ชั้นเรียนอาจทำให้ผู้เรียนเบื่อ ไม่พอใจขัดแย้ง ควรหาทางลดหรือขจัด เพราะเป็นสิ่งที่ป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
- จะเห็นได้ว่า ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาต่างๆ โดยใช้เทคนิค วิธีการสอนที่น่าสนใจและเร้าใจ ได้แก่ การแข่งขัน การให้การเสริมแรง การจัดบรรยากาศที่ท้าทายและน่าสนใจ การใช้เกมต่างๆ รวมทั้งการให้ความใกล้ชิดเป็นกันเองกับนักเรียน เป็นต้น

1.8 ความหมายของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของกลวิธีสร้างแรงจูงใจไว้ ดังนี้

กู๊ด และ โบรफी (Good and Brophy. 1987 : 307) ได้กล่าวถึงความหมายของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ โดยแยกอธิบายคำว่า “แรงจูงใจ” และคำว่า “กลวิธี” กล่าวคือ แรงจูงใจ หมายถึง โครงสร้างเชิงสมมติฐานซึ่งอธิบายว่าเหตุใดคนเราจึงทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนกลวิธี หมายถึง วิธีการที่ครูใช้เพื่อให้ผู้เรียนก้าวไปสู่เป้าหมาย ซึ่งเป็นการตอบสนองแรงจูงใจนั่นเอง

ริชาร์ดส์ และ ล็อกฮาร์ท (Richards and Lockhart. 1994 : 109) ได้ให้ความหมายของกลวิธีสร้างแรงจูงใจว่า หมายถึง กลวิธีที่ครูใช้เพื่อก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน และบรรยากาศในการเรียนรู้

ฮูทสไตน์ (Hootstein. 1998 : 59) ได้ให้ความหมายของกลวิธีสร้างแรงจูงใจว่า หมายถึง วิธีการที่ครูใช้เพื่อทำให้การเรียนรู้นั้นน่าสนใจและมีความท้าทาย และทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น

จึงอาจสรุปได้ว่า กลวิธีสร้างแรงจูงใจ หมายถึง วิธีการที่ครูใช้เพื่อทำให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ และในกระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนก้าวไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

1.9 ความสำคัญของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ

ความสำคัญของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ มีนักการศึกษาได้กล่าวถึง ดังต่อไปนี้

กู๊ด และ โบรफी (Good and Brophy. 1987 : 305) กล่าวถึงความสำคัญของกลวิธีสร้างแรงจูงใจว่า การที่ครูใช้กลวิธีสร้างแรงจูงใจมิได้เพียงแต่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้นั้น หากยังทำให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างกระตือรือร้น และพยายามพัฒนาความรู้หรือทักษะตามที่ครูต้องการอีกด้วย

ฮูทสไตน์ (Hootstein. 1998 : 58) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลวิธีสร้างแรงจูงใจว่า กลวิธีสร้างแรงจูงใจช่วยมิให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้ ทั้งยังช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

ดอร์นเย และ ซิลเลอร์ (Domyei and Csizer. 1998 : 207) ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลวิธีสร้างแรงจูงใจว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

พาลาร์ดี (Palardy. 1999 : 120) กล่าวว่า “กลวิธีสร้างแรงจูงใจสามารถลดปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขาดแรงจูงใจ”

สรุปได้ว่า กลวิธีสร้างแรงจูงใจมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอน เนื่องจากกลวิธีสร้างแรงจูงใจสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ และพยายามพัฒนาทักษะตามที่ครูต้องการ ตลอดจนสามารถลดปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขาดแรงจูงใจได้ รวมทั้งทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้อีกด้วย

1.10 ประเภทของกลวิธีสร้างแรงจูงใจ

มีนักการศึกษา กล่าวถึงประเภทของกลวิธีสร้างแรงจูงใจไว้ ดังต่อไปนี้

วลอคโกสกี (Wlodkowoki. 1985 : 253 - 257) ได้แบ่งกลวิธีสร้างแรงจูงใจออกเป็น 6 ด้านใหญ่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลวิธีในการสร้างทัศนคติที่ดีของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้ ได้แก่
 - 1.1 สร้างทัศนคติที่ดีของผู้เรียนที่มีต่อครู
 - 1.2 สร้างทัศนคติที่ดีของผู้เรียนที่มีต่อรายวิชา และสถานการณ์ในการเรียนรู้
 - 1.3 พัฒนาแนวคิดที่ผู้เรียนมีต่อตนเองในการเรียนรู้ในทางบวก
 - 1.4 สร้างความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อความสำเร็จ
2. กลวิธีในการสนองตอบความต้องการของผู้เรียน ได้แก่
 - 2.1 ทำให้ผู้เรียนมั่นใจว่าการเรียนการสอนนั้นสนองตอบความต้องการของ
 - 2.2 เชื่อมโยงการเรียนการสอนให้เข้ากับความต้องการของผู้เรียน
 - 2.3 ทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย และสบายใจในกระบวนการเรียนการสอน
 - 2.4 ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าได้รับการยอมรับ
 - 2.5 ทำให้ผู้เรียนรู้สึกชื่นชมในตนเอง
 - 2.6 ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
3. กลวิธีในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ ได้แก่
 - 3.1 ทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้น
 - 3.2 ทำให้ผู้เรียนสนใจการเรียนการสอน
 - 3.3 ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4. กลวิธีในการทำให้ผู้เรียนตอบสนองการเรียนรู้ ได้แก่
 - 4.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอารมณ์ร่วมในการเรียนรู้
 - 4.2 ทำให้ผู้เรียนมีอารมณ์ร่วมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
5. กลวิธีในการสร้างความมั่นใจในความสามารถของผู้เรียน
6. กลวิธีในการเสริมแรง ได้แก่
 - 6.1 ให้การเสริมแรงเป็นรางวัลภายนอก
 - 6.2 ทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงในการบวกของตนและยืนยันถึงความสำคัญของการเรียน

1.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

1.11.1 งานวิจัยในประเทศ

มรกต ศรียาสวิน (2545 : 60 - 61) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรนิสัยทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับสมาชิกในครอบครัว บรรยากาศในการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี นาฏศิลป์ โดยตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ นิสัยทางการเรียน และสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

อดิเทพ ศรีสุอารักษ์ (2545 : 51) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือ มโนภาพแห่งตน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อตัวนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูและบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มโนภาพแห่งตนและบรรยากาศการเรียนการสอน

ทศพร อันสงคราม (2545 : 82) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับแรงจูงใจในการเรียน และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีปัจจัย 12 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3 อันดับแรก คือ ความต้องการพัฒนาตนเอง เทคนิคและวิธีการสอน และปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน คือ ความต้องการพัฒนาตนเอง เนื้อหาและหลักสูตรการเรียนการสอน บรรยากาศในห้องเรียน การเสริมแรง เป้าหมายในอนาคต และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ตามลำดับ

จำริญ เทียมธรรม (2546 : 79) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านเจตคติการเรียน ความเชื่ออำนาจภายในตน ความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ความ

คาดหวังของผู้ปกครอง และการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คำนี้นักความสำคัญปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน และความคาดหวังของนักเรียนต่ออนาคต ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พวงพันธ์ ยศสระ (2542 : 53 - 57) ได้เปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับการใช้สถานจำลองที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ กลุ่มที่ 2 ใช้สถานการณ์จำลอง ผลการทดลองพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

พินทริชและดี กรูท (จำรูญ เทียมธรรม. 2546 : 52 ; อ้างอิงจาก Pintrich and De-Groot. 1990 : 33-40) ทำการวิจัยเรื่ององค์ประกอบด้านแรงจูงใจ และการกำกับตนเองในการเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ การกำกับตนเองและผลการเรียนของนักเรียนเกรด 7 จากห้องเรียนวิทยาศาสตร์ 8 ห้อง ภาษาอังกฤษ 7 ห้อง จำนวน 173 คน โดยวิธีการรายงานตนเอง (Self - Report) ในเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนเอง แรงจูงใจภายใน ความวิตกกังวล การกำกับตนเอง และวิธีการเรียนรู้ ของข้อมูลผลการเรียนวัดจากการกำหนดงานให้นักเรียนทำ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง การกำกับตนเองในการเรียนและการใช้กลวิธีในการเรียนมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์ถดถอยพบว่า การกำกับตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความวิตกกังวลเป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์การเรียนได้ดีที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 0.22

นาม จุง (Nam Jung. 1996 : 2345) ได้ศึกษาพบว่ากลวิธีต่างๆ ทางการเรียนของนักเรียนมีสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรแรงจูงใจ (Motivational Variables) ซึ่งได้แก่ เป้าหมายที่ต้องการประสบความสำเร็จในการเรียน เจตคติที่ดีต่อการเรียน และเหตุผลที่ทุ่มเทให้กับการเรียน นอกจากนี้ ยังศึกษาพบว่า เพศ เป้าหมายทางเรียน เนื้อหาวิชาที่เรียน และบรรยากาศทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับกลวิธีการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เซิร์ช (Search. 1997 : 3373) ได้ศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเรียน ความเชื่อในความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนเป็นผลการสอนของครูที่สอนให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับกลวิธีการเรียน แต่ผลของศึกษาดังกล่าว ไม่พบความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูเพศชายและเพศหญิง

คีเวิน (Kivinen. 2003 : 228) ได้ศึกษาแรงจูงใจ และการควบคุมตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน จะตั้งใจเรียน มีการจัดการตนเอง การช่วยเหลือตนเองในด้านการเรียน กลวิธีการเรียน มากกว่านักเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียน

ฮวง (Huang. 1997 : 780) ได้ศึกษาพบว่า เจตคติที่มีต่อการเรียน ความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านการเรียน ความสนใจในการเรียน และยุทธวิธีการเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการศึกษาล่าเรียนและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรเชส มอนเทโร (Roces Montero. 1997 : 239) ได้ศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษา ซึ่งได้แก่ ความเชื่อในความสามารถของตน ความวิตกกังวล แรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอก และคุณค่าของงาน มีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความเพียรพยายาม การบริหารเวลา ตลอดทั้งการแสวงหาความช่วยเหลือต่างกัน

จากศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนพบว่า แรงจูงใจในการเรียนมีองค์ประกอบ มีปัจจัยหลายๆ อย่างร่วมกันอยู่ และแสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจในการเรียนนั้นมีความสำคัญ และเป็นองค์ประกอบสำคัญสำคัญผู้เรียนในการมีจะประสบความสำเร็จในการศึกษา อาจารย์ผู้สอน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนให้ผู้เรียนได้ประสบผลสำเร็จในการเรียน และเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศชาติต่อไป

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์

2.1 ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์

ความหมายของคำว่า “กลุ่มสัมพันธ์” (Group Dynamics หรือ Group Process) นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 26) กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การที่คนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีความ มีการกระทำ มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีแรงจูงใจร่วมกันในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยที่แต่ละคนในกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อกันและกัน แต่อาจมีวัตถุประสงค์ร่วมกันหรือไม่ก็ได้

พนม ลิ้มอารีย์ (2529 : 1) ได้ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ว่า กลุ่มสัมพันธ์หมายถึง ขบวนการที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในกลุ่ม ซึ่งในกลุ่มนี้ต้องประกอบไปด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มาร่วมสังสรรค์ ทำกิจกรรมหรือมาเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ทิศนา แคมมณี (2545 : 139) กล่าวถึง ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า ความรู้เกี่ยวกับการรวมตัวกันของกลุ่มเพื่อปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งการปฏิบัติงานจะเป็นไปในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับพลังผลักดันที่เกิดขึ้นจากองค์ประกอบ และปฏิสัมพันธ์

ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม แบบแผนการสื่อสารและการใช้อำนาจของกลุ่ม ปฏิบัติระหว่างกันในกลุ่มและปัญหาต่างๆของกลุ่ม

ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 30) ได้ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของคนและกลุ่มคนรวมทั้งเรียนรู้ว่าคนหรือคนที่มีอิทธิพลต่อกันอย่างไร และทำอย่างไรจึงจะอยู่รวมกันอย่างปกติสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำงานร่วมกันได้ดีและได้ผลงานที่ดี

ศุภวดี บุญญวงศ์ (2527 : 130) ได้ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มคน เช่น ธรรมชาติของคน ธรรมชาติของกลุ่มพฤติกรรมของบุคคล ลักษณะการรวมตัวของกลุ่ม องค์ประกอบที่สำคัญของกลุ่ม กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม แรงผลักดันต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม บทบาทของสมาชิกกลุ่ม กระบวนการตัดสินใจ การแก้ปัญหา ตลอดจนการแปลความหมายของพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มโดยอาศัยประสบการณ์กลุ่มเป็นหลัก เหล่านี้ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่ได้ศึกษาได้เข้าใจเรื่องของกลุ่มดีขึ้น นำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของคนอันเป็นประโยชน์ ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์และปรับปรุงการทำงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา (2530 : 2-3) กล่าวว่า กลุ่มสัมพันธ์ มีลักษณะพิเศษ คือ เป็น การศึกษาจากประสบการณ์โดยผู้เรียนจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้และ ปฏิบัติงานจริงตามที่จัดขึ้น ทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีชีวิตชีวา สนุกสนาน และท้าทายความคิด ความสามารถของตน รวมทั้งผู้เรียนจะได้รับความรู้อย่างกว้างขวางจากคนอื่นๆ ด้วย

ราตรี ทาผัด (2532 :11) ได้ให้ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง เทคนิคและสาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมความสัมพันธ์ของกลุ่มคนในความร่วมมือกันทำกิจกรรม โดยใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้กิจกรรมนั้นประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและกลุ่มในการปรับปรุงพัฒนาตนเองและกลุ่มต่อไป

สมศักดิ์ ขำอ่อน (2532 :5) ได้ให้ความหมายว่า กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง กิจกรรม การเรียนรู้ที่จัดให้สมาชิกได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจพฤติกรรมของ ตน อันจะเป็นประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์และทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ให้เกิดเจตคติที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองในทางที่ได้เรียนรู้มาจากการทำกิจกรรมดังกล่าว

จากความหมายที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง การรวมตัวกันของ บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งมีการทำงานอย่างเป็นกระบวนการร่วมกัน มีการสื่อสารกันปรับตัวเข้าหากัน มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน มีการตัดสินใจร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน รวมทั้ง มีการแปลความหมายของพฤติกรรมของสมาชิกภายในกลุ่ม ทั้งนี้ก็โดยการอาศัยจากประสบการณ์ ภายในกลุ่ม เป็นหลักความรู้ที่ได้จากกลุ่มนี้จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพฤติกรรมของมนุษย์ให้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

การศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จำเป็นจะต้องศึกษาถึงทฤษฎีด้วย ซึ่งทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นี้ ทิศนา ขัมมณี (2545 : 6 - 9) ได้รวบรวมและเรียบเรียงทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มสัมพันธ์ไว้หลายประการด้วยกันคือ

2.2.1 ทฤษฎีสหาม (Field Theory) ของเคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้คือ

1. โครงสร้างของกลุ่มจะเกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน
2. ในการรวมกลุ่มแต่ละครั้ง สมาชิกในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในรูปการกระทำ (act) ความรู้สึก (feel) และความคิด (thought)
3. องค์ประกอบต่างๆ ดังกล่าวไว้ในข้อ 2 มีผลต่อโครงสร้างของกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม
4. สมาชิกในกลุ่มจะมีการปรับตัวเข้าหากันและพยายามช่วยกันทำงาน ซึ่งการที่บุคคลพยายามปรับตัว จะก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (cohesion) และทำให้เกิดพลังหรือแรงผลักดันที่ ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี

2.2.2 ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory) ของเบลล์ (Bales) โฮมาน (Homans) และไวท์ (Whyte) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้คือ

1. ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง (Activity)
2. ปฏิสัมพันธ์ คือ
 - 2.1 ปฏิสัมพันธ์ทางร่างกาย (Physical Interaction)
 - 2.2 ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา (Verbal Interaction)
 - 2.3 ปฏิสัมพันธ์ทางอารมณ์จิตใจ (Emotional Interaction)

กิจกรรมต่างๆ ที่กระทำผ่านการมีปฏิสัมพันธ์นี้ จะก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึก (Sentiment)

2.2.3 ทฤษฎีระบบ (System Theory) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดสำคัญ คือ

1. กลุ่มมีโครงสร้างหรือระบบ ซึ่งประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์หน้าที่ของสมาชิกและการแสดงบทบาทของสมาชิกอันถือว่าการลงทุน (Input) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ (Output) อย่างใดอย่างหนึ่ง
2. การแสดงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกจะกระทำได้โดยผ่านระบบสื่อสาร (Communication) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการแสดงออก

2.2.4 ทฤษฎีสังคมมิติ (Sociometric Orientation) ของโมเรโน (Moreno) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. ขอบเขตการกระทำของกลุ่มขึ้นอยู่กับความตั้งใจของสมาชิกในกลุ่มในการเลือกรูปแบบและวิธีการที่จะปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (Interpersonal Choice)

2. เครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ได้ดี คือ การแสดงบทบาทสมมติ (role playing) หรือการใช้เครื่องมือวัดทางสังคมมิติ (Sociometric Test)

2.2.5 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Orientation) ของซิกมุนด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่สำคัญ คือ

1. เมื่อบุคคลอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม จะต้องอาศัยกระบวนการจูงใจ (Motivation Process) ซึ่งอาจเป็นรางวัลหรือการได้ผลจากการทำงานในกลุ่ม

2. ในการรวมกลุ่ม บุคคลจะมีโอกาสแสดงตนอย่างเปิดเผย หรือพยายามป้องกันปิดบังตนเอง โดยวิธีต่างๆ (Defense Mechanism) การช่วยให้บุคคลแสดงออกตามความเป็นจริง โดยใช้วิธีการบำบัดทางจิต (Therapy) สามารถช่วยให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น

2.2.6 ทฤษฎีจิตวิทยาทั่วไป (General Psychology) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการใช้หลักจิตวิทยาต่างๆ เช่น จิตวิทยาการรับรู้ การเรียนรู้ ความคิด ความเข้าใจ การให้แรงจูงใจ ฯลฯ สามารถช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคล

2.2.7 ทฤษฎีบุคลิกภาพของกลุ่ม (Group Syntality Theory) ของ แคทเทล (Cattell) ทฤษฎีนี้อาศัยหลักการจากทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory) คือ กฎแห่งผล (Law of Effect) เพื่ออธิบายพฤติกรรมของกลุ่ม แนวคิดในทฤษฎีนี้ประกอบด้วย

1. ลักษณะของกลุ่มโดยทั่วไป มีดังนี้

1.1 กลุ่มแต่ละกลุ่มมีกลุ่มมีบุคลิกภาพเฉพาะตัว (Population Traits) ได้แก่ สถิติปัญญา ทศนคติ บุคลิกภาพ เป็นต้น

1.2 กลุ่มแต่ละกลุ่มมีบุคลิกเฉพาะกลุ่ม (Syntality Traits หรือ Personality Traits) ซึ่งเป็นผลจากสมาชิกกลุ่มที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป บุคลิกภาพของกลุ่ม ได้แก่ ความสามารถของกลุ่มที่มีอยู่ การกระทำของสมาชิกร่วมกัน การตัดสินใจ รวมทั้งพฤติกรรมหรือการแสดงออกของสมาชิก เป็นต้น

1.3 กลุ่มแต่ละกลุ่มมีโครงสร้างภายในเฉพาะตน (Characteristic of Internal Structure) ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก และแบบแผนหรือลักษณะในการรวมกลุ่ม

2. พลัฏฐ์อันเกิดจากบุคลิกภาพของกลุ่ม (Dynamics of Syntality) หมายถึงการแสดงกิจกรรมหรือความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง การกระทำของสมาชิกมีลักษณะ 2 ประการ คือ

2.1 ลักษณะที่ทำให้กลุ่มรวมกันได้ (Maintenance Synergy) หมายถึงลักษณะของความร่วมมือในการกระทำกิจกรรมของสมาชิกแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกเป็นไปได้อย่างราบรื่นและก่อให้เกิดความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (cohesion) ซึ่งทำให้กลุ่มไม่แตกแยกหรือมีสมาชิกถอนตัวออกจากกลุ่ม

2.2 ลักษณะที่ทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ (Effective Synergy) หมายถึง กิจกรรมที่สมาชิกกระทำเพื่อให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2.2.8 ทฤษฎีสัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม (A Theory of Group Achievement)

สโตกดิลล์ (Stogdill) ได้อธิบายทฤษฎีนี้ไว้ว่า สัมฤทธิ์ผลของกลุ่มโดยทั่วไปมี

3 ด้าน คือ

1. การลงทุนของสมาชิก (Member Inputs) เมื่อบุคคลมากกลุ่มกัน ต่างคนต่างจะแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งคาดหวังการตอบสนองตามความคิดเห็นและความเข้าใจของตน ซึ่งการกระทำต่างๆของสมาชิกกลุ่มถือเป็นการลงทุนของสมาชิก

2. โครงสร้างและสัมฤทธิ์ของกลุ่ม

2.1 โครงสร้างอย่างเป็นทางการ (Formal Structure) คือ สิ่งที่คาดหวังจากการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก เช่น การกำหนดตำแหน่งให้สมาชิกแต่ละคนให้ฐานะ (Status) และหน้าที่ (Functions) ตามที่ควรจะเป็น เพื่อให้สมาชิกกระทำและตอบสนองตามที่คาดหวังไว้และทำให้ผลของการทำงานเป็นจริงขึ้นมาได้

2.2 โครงสร้างเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิก (Role Structure) คือ โครงสร้างของกลุ่มที่เชื่อว่าจะมีภายในตัวสมาชิกแต่ละคน สมาชิกแต่ละคนจะมีอิสระจะแสดงบทบาทของตนได้อย่างเต็มที่บทบาทที่กล่าวถึงได้แก่ ความรับผิดชอบ (Responsibility) และ อำนาจ (Authority) ในการทำตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2.3 ผลงานของกลุ่ม (Group Outputs) หรือ สัมฤทธิ์ผลของกลุ่ม (Group Achievement) หมายถึง ผลที่ได้รับจากการลงทุนของสมาชิก ซึ่งได้แก่การแสดงออก การปฏิสัมพันธ์ และการคาดหวังผลโดยผ่านการแสดงออกตามโครงสร้างและการกระทำของกลุ่ม ผลที่กลุ่มได้รับมี 3 ประการ คือ

2.3.1 ผลของการทำงาน (Productivity) ซึ่งเกิดจากคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายและการกระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

2.3.2 ขวัญกำลังใจของกลุ่ม (Group Morale) หากกลุ่มมีโครงสร้างและกระบวนการที่ดีขวัญและกำลังใจของกลุ่มจะมีมากขึ้น

2.3.3 ความสามัคคีหรือการยึดเหนี่ยวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Cohesion) เป็นผลที่เกิดขึ้นจากความพอใจของสมาชิกกลุ่มในการทำงานร่วมกัน

สัมฤทธิ์ผลของกลุ่มดังกล่าว เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการลงทุนของสมาชิกแต่ละกลุ่ม ซึ่งหมายถึงการแสดงออกสมาชิกแต่ละคน การปฏิสัมพันธ์ของสมาชิก ความรับผิดชอบของสมาชิก การใช้อำนาจของผู้นำ บทบาทหน้าที่ของสมาชิก ทั้งที่เป็นทางการและที่เป็นบทบาทเฉพาะตน การคิดและตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม เป็นต้น

2.2.9 ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Fundamental Interpersonal Relations Orientations)

ชูลซ์ (Schutz) อธิบายทฤษฎีนี้ไว้ว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความต้องการที่จะเชื่อมโยงสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม/หมู่/คณะ (Inclusion) ต้องการที่จะได้รับนับถือและการยกย่องจากผู้อื่น นอกจากนั้นยังต้องการที่จะเป็นที่รักของบุคคลอื่น (Affection) และในขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะมีอำนาจเหนือผู้อื่น ควบคุมผู้อื่น (Control) บุคคลแต่ละคนมีรูปแบบหรือมีลักษณะเฉพาะในการปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ซึ่งความสัมพันธ์นั้นอาจเป็นไปในลักษณะที่เข้ากันได้ (Compatibility) หรือเข้ากันไม่ได้ (Incompatibility) ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์และการปรับตัวของสมาชิกในกลุ่ม

2.3 หลักการเรียนรู้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ทิสนา แคมมณี (2545 : 142 -143) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้ดังนี้

2.3.1 การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ตื่นตัวมีชีวิตชีวา การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจะได้ดีเมื่อผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของตน

2.3.2 การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่างๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล ถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

2.3.3 การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ การเรียนรู้ที่ดีจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถใช้การเรียนรู้ให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจลึกซึ้ง และจดจำได้ดี

2.3.4 การเรียนรู้กระบวนการมีความสำคัญ กระบวนการเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ จะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นกับกระบวนการเป็นสำคัญ ดังนั้นการเรียนรู้ที่ดีจึงต้องเน้นกระบวนการด้วย

2.3.5 การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ การช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งนั้นมากขึ้น และเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

2.4 ลักษณะการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (กรมวิชาการ. 2540 : 67) ได้ระบุกลุ่มสัมพันธ์ไว้ดังนี้

2.4.1 ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.4.2 ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุยปรึกษาหาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น และเรียนรู้ที่จะปรับตัวสามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

2.4.3 ยึดการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ครูจะเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ข้อมูลและทักษะที่กว้างและหลากหลาย

2.4.4 เน้นกระบวนการควบคุมไปกับผลงาน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการกลุ่มและกระบวนการต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลงานซึ่งประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการด้วย การเรียนรู้กระบวนการจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผลงานดีขึ้น

2.4.5 เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสค้นหาแนวทางที่จะนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.5 กิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้กลุ่มสัมพันธ์ มีลักษณะดังนี้ (กรมวิชาการ. 2540 : 67)

2.5.1 เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ เพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้กิจกรรมจะมีลักษณะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.5.2 กิจกรรมมีลักษณะเป็นกิจกรรมกลุ่มย่อย ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันได้

2.5.3 กิจกรรมมีลักษณะที่นักเรียนจะต้องค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ครูจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มากกว่าเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

2.5.4 กิจกรรมประกอบไปด้วยขั้นตอนของการวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระบวนการทำงาน กระบวนการแก้ปัญหา ฯลฯ ซึ่งมีผลต่อการทำงานและผลงาน

2.5.5 กิจกรรมประกอบไปด้วยการอภิปราย ค้นหาวิธีการและแนวทางในการนำการเรียนรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.6 บทบาทของครูในการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ (กรมวิชาการ. 2540 : 68) ได้ระบุบทบาทของครูในการสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ไว้ดังนี้

2.6.1 มีความเป็นกันเอง มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน สร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนของนักเรียน มีการสนทนา ใต้ถาม ให้ความสนใจ และให้กำลังใจแก่นักเรียน

2.6.2 ครูต้องพูดให้น้อยลง และครูเป็นเพียงผู้ประสานงาน แนะนำช่วยเหลือเมื่อนักเรียนต้องการเท่านั้น

2.6.3 ครูต้องไม่ชี้นำหรือโน้มน้าวความคิดของนักเรียน

2.6.4 สนับสนุนให้กำลังใจ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงออกอย่างอิสระ และกล้าแสดงออกซึ่งความสามารถของนักเรียนแต่ละคน

2.6.5 สนับสนุนให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ สรุปผลการเรียนรู้ และประเมินผลการทำงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

2.7 บทบาทของนักเรียน (กรมวิชาการ. 2540 : 40) ได้กล่าวถึงบทบาทของนักเรียนไว้ดังนี้

2.7.1 เป็นผู้ลงมือทำกิจกรรม พยายามค้นหาและแสวงหาความรู้ที่เรียนด้วยตนเอง

2.7.2 ให้ความช่วยเหลือกันและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในหมู่นักเรียน

2.7.3 แสดงความรู้สึก ความคิดเห็นอย่างอิสระ

2.7.4 มีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ตนเองในกลุ่ม เช่น สร้างความสัมพันธ์อันดีกับคนอื่นในกลุ่ม การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม พยายามปรับปรุงบุคลิกภาพเสมอ สร้างบรรยากาศที่ดี ควบคุมการทำงานของกลุ่ม

2.7.5 ทำความเข้าใจงานที่ได้รับมอบหมาย และทำงานร่วมกันกับกลุ่มได้ดี

2.8 ขนาดของกลุ่ม (กรมวิชาการ. 2540 : 40) ได้กล่าวถึงขนาดกลุ่มไว้ดังนี้

ขนาดของกลุ่มจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชา และจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนและตามความมาก-น้อย ยาก-ง่าย ของงานที่ครูมอบหมาย กิจกรรมบางประเภทอาจใช้กลุ่มขนาดเล็ก แต่กิจกรรมบางประเภทอาจใช้กลุ่มขนาดใหญ่ ครูจึงควรพิจารณาเองว่ากลุ่มควรมีขนาดเท่าใดจึงจะเหมาะสมกับการเรียนแต่ละครั้ง โดยทั่วไปกลุ่มที่ใช้ในการเรียนการสอน จะมีขนาด 6 – 8 คน

2.9 เทคนิคการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

การจัดกิจกรรมที่ใช้การเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2545 : 152) ได้เสนอกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์ไว้พอสรุปได้ดังนี้

2.9.1 เกม (Game) เป็นวิธีการวิธีหนึ่งซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสอนกลุ่มสัมพันธ์ได้ดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์หรือเกมการเล่นขึ้น แล้วให้ผู้เรียนลงเล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาบางอย่างที่กำหนดไว้ ซึ่งผู้เรียนจะตัดสินใจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันจะมีผลออกมาในรูปของการแพ้การชนะ วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหาและเอาชนะอุปสรรคต่างๆ

2.9.2 บทบาทสมมติ (Role-Play) วิธีการนี้มีลักษณะเป็นสถานการณ์สมมติเช่นเดียวกับเกม แต่มีการกำหนดบทบาทของผู้เล่นในสถานการณ์ที่สมมติขึ้นมา แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้น และแสดงออกตามธรรมชาติโดยอาศัยบุคลิกภาพ ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตนเองเป็น

หลัก ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาวิเคราะห์ถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นจะก่อให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง

2.9.3 กรณีตัวอย่าง (Case) เป็นวิธีการสอนอีกวิธีหนึ่งซึ่งใช้กรณี หรือเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง ๆ มาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างในการให้ผู้เรียนได้ศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจและฝึกฝนหาทางแก้ไขปัญหาที่นั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ยังเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเผชิญและแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้พบกับปัญหาจริง

2.9.4 สถานการณ์จำลอง (Simulation) คือ การจำลองสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงไปอยู่ในสถานการณ์ และได้เรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นจริงในเรื่องนั้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในสถานการณ์จริงผู้เรียนอาจจะไม่กล้าแสดง เพราะอาจจะเป็นการเสี่ยงต่อผลที่จะได้รับจนเกินไป

2.9.5 ละคร (Acting or Dramatization) เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้ทดลองแสดงบทบาทตามบทที่เขียนหรือกำหนดไว้ให้ โดยผู้แสดงจะต้องพยายามแสดงให้สมตามบทที่กำหนดไว้ โดยไม่นำเอาบุคลิกภาพและความรู้สึกนึกคิดของตนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องอันจะมีส่วนทำให้เกิดผลเสียต่อการแสดงบทบาทนั้นๆ วิธีการนี้เป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระ โดยการช่วยกันนำสาระมาแสดงให้เห็นชัด การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงละครร่วมกัน จะช่วยฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกดีชอบในการเรียนรู้ร่วมกัน ได้ฝึกการทำงานร่วมกัน

2.9.6 การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนในการแสดงออก และช่วยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลเพิ่มเติมขึ้น การจัดกลุ่มย่อยมีหลายแบบต่างๆ กันแล้วแต่วัตถุประสงค์ผู้จัด เช่น การอภิปรายกลุ่มแบบระดมสมอง อภิปรายกลุ่มแบบกลุ่มซ้อน เป็นต้น

2.10 การเตรียมการสอนกลุ่มสัมพันธ์

ทศพร มณีศรีขำ (2539 : 97-93) กล่าวถึง การเตรียมการสอนกลุ่มสัมพันธ์ผู้สอนจะต้องจัดการทำแผนสอน ซึ่งในการสอนการจัดทำแผนการสอนนั้นมีรายละเอียด ดังนี้

1. การตั้งจุดมุ่งหมาย ครูจำเป็นต้องตั้งจุดมุ่งหมายที่เป็นเชิงพฤติกรรม ซึ่งอาจมีทั้งจุดมุ่งหมาย ด้านเนื้อหา และกลุ่มสัมพันธ์ หรือเฉพาะด้านกลุ่มสัมพันธ์เท่านั้น
2. การจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ ในการสอนตามหลักการกลุ่มสัมพันธ์ โดยส่วนใหญ่มักประกอบไปด้วยขั้นตอนในการสอน ดังนี้

2.1 ขั้นนำ คือ การปูพื้นผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเรียนหรือการสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะตามมา

2.2 ขั้นกิจกรรม คือ การให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามกิจกรรมที่เตรียมไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์โดยตรง สามารถนำมาอภิปรายและวิเคราะห์ได้หลังจากปฏิบัติกิจกรรมสิ้นสุดลง

2.3 ขั้นอภิปราย คือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการได้แสดงความรู้สึกรู้สึกความคิดเห็นหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมเสร็จไปแล้ว ในขั้นนี้ครูจะต้องเป็นผู้นำทางช่วยให้ผู้เรียนวิเคราะห์พฤติกรรมต่างๆ และอภิปรายร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

2.4 ขั้นสรุปและประยุกต์ ใช้หลังจากผู้เรียนได้ร่วมอภิปรายจนเกิดความเข้าใจตามที่ต้องการแล้ว ครูผู้สอนจะต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดต่อไปถึงการนำเอาการเรียนรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริง หลังจากนั้นครูผู้สอนและผู้เรียนต้องช่วยกันสรุปถึงการเรียนรู้ทั้งหมดที่เกิดขึ้น

3. การประเมินผล เป็นเรื่องที่สำคัญ หลังจากเสร็จสิ้นการสอนแล้วครูผู้สอน จำเป็นต้องประเมินดูว่า ผู้เรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

2.11 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

การเรียนรู้ด้วยวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เป็นการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือยึดหลักให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม มีผลทำให้นักเรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้ทัศนคติแก่ผู้เรียนว่าบุคคลอื่นๆ มีค่าเสมอกัน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเอง รวมทั้งสมาชิกคนอื่นๆ นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง หรือเห็นค่าในตนเอง เข้าใจหลักการประชาธิปไตย นักเรียนมีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น

ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ อิทธิพลของกลุ่มยังมีผลต่อพฤติกรรมของสมาชิกด้วย คือ กระตุ้นทำให้เกิดกำลังใจแก่สมาชิก สมาชิกได้แสดงออกทำให้สมาชิกมีความกระตือรือร้น เกิดการตัดสินใจและสามารถแก้ปัญหาได้ ลดความคับข้องใจ ไม่ประพฤติดอกนอกกลุ่มนอกทาง เสริมสร้างสุขภาพทางกายและใจ สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ดังนั้น การเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์จึงเป็นวิธีการที่สามารถใช้พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนและไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน (ทศพร มณีศรีขำ. 2539 : 114)

นอกจากนี้ สิริวรรณ ศรีพหล (2536 : 224 – 225) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ผู้เรียนจะได้รับ เมื่อผู้สอนจัดสภาพการเรียนการสอนโดยยึดลักษณะให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มดังนี้ คือ

1. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับการทำงานร่วมกันว่า การทำงานจะต้องทำงานเป็นกลุ่ม จึงจะประสบความสำเร็จ คนเราจะทำงานโดดเดี่ยวเสมอไปไม่ได้

2. เป็นการฝึกและให้ทัศนคติแก่ผู้เรียนว่า บุคคลอื่นๆ มีค่าเสมอจำเป็นต้องให้การยอมรับ และเคารพความเป็นคนของผู้อื่น ทั้งในด้านความคิดและการกระทำโดยไม่ยึดถือหรือมองตนเองเป็นศูนย์กลาง

3. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบาททั้งของตนเองและสมาชิกของกลุ่มอื่นๆ เช่น บทบาทในการเป็นผู้นำ หรือบทบาทในการเป็นผู้ตาม เป็นต้น

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และฝึกฝนทักษะทางด้านสังคมหรือการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น

5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง เพราะการเป็นสมาชิกของกลุ่มย่อมได้รับมอบหมายงานไปปฏิบัติการเรียนโดยการฝึกปฏิบัติจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรง

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในด้านความคิดร่วมกับกลุ่ม เช่น ทักษะในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ เป็นต้น

7. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เพื่อเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เช่น การยอมรับและปฏิบัติตามมติของกลุ่ม เป็นต้น

8. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีทางความเป็นประชาธิปไตย ทั้งในด้านความคิดและการกระทำ

9. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้เขารู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อกลุ่ม เช่น การที่กลุ่มยอมรับความคิดของเขา เปิดโอกาสให้เขาแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เป็นต้น ความภาคภูมิใจในตัวเองที่เป็นแรงผลักดันให้คนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าตัดสินใจ ซึ่งทักษะดังกล่าวจะทำให้เกิดความมั่นใจในเวลาต่อมา

10. สร้างค่านิยมในเรื่องความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น

จากประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ดังกล่าวพอสรุปได้ตั้งว่า การเรียนด้วยวิธีนี้ทำให้นักเรียนเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น รู้จักทำงานร่วมกับบุคคลอื่น รู้จักการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย มีความเห็นอกเห็นใจและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ทำให้นักเรียนมีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ มีทักษะในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า มีการคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองในด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งทักษะดังกล่าวย่อมส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และทำให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความบุคลิกภาพที่ดีต่อไปในอนาคต

2.12 ข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

(กรมวิชาการ. 2540 : 70)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ครูต้องคำนึงถึงหลักการแบ่งกลุ่ม ดังนี้

ขนาดของกลุ่มย่อย กิจกรรมบางประเภทต้องการกลุ่มขนาดเล็กและบางกิจกรรมต้องการกลุ่มขนาดใหญ่ บางกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นขนาดของกลุ่มได้ กลุ่มขนาดเล็กควรมีขนาด 2 - 5 คน ขนาดใหญ่ประมาณ 10 - 14 คน ขนาดที่เหมาะสมคือ ขนาด 6 - 8 คน

ลักษณะของสมาชิกในกลุ่ม การแบ่งกลุ่มโดยทั่วไปครูควรแบ่งกลุ่มโดยให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันไป เพื่อให้แต่ละกลุ่มมีทรัพยากรที่หลากหลายแตกต่างกัน การแบ่งกลุ่มโดยความสนใจ ไม่ควรทำบ่อย เพราะจะทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ในการเข้ากลุ่มกับบุคคลที่ต่างๆ กันออกไป

2.13 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์

2.13.1 งานวิจัยในประเทศ

พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์ (2533 : 63-68) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลมจังหวัดนครปฐมที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุรินทร์ คล้ายรามัญ (2539 : 70-72) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาโนภาพแห่งตนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนกลุ่มการทดลองมีมีโนภาพแห่งตนในทางบวกสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองนี้ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีมีโนภาพแห่งตนในทางบวกหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึก มีมีโนภาพแห่งตนหลังการทดลองไม่แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุรสิทธิ์ บุญสกุลณะ (2531 : 51-52) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนที่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์มีการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ราตรี ทาผัด (2532 : 61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังได้หาค่าขนาดแตกต่าง (Effect Size) ของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง

ระหว่างนักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์กับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์พบว่า ในแต่ละระดับนั้น มีค่าค่อนข้างมาก คือ นักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองระดับสูง มีขนาดความแตกต่างเท่ากับ 6.019 นักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองระดับปานกลาง มีขนาดความแตกต่างเท่ากับ 4.440 และนักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในระดับต่ำ มีขนาดความแตกต่างเท่ากับ 4.067 และค่าขนาดความแตกต่างของนักเรียนกลุ่มที่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์เท่ากับ 1.034 ซึ่งหมายความว่าโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์สามารถสามารถพัฒนาความคิดความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มที่มีความเชื่อมั่นระดับต่ำได้ดีที่สุด รองลงมาคือกลุ่มนักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในระดับปานกลางและสุดท้ายคือกลุ่มนักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในระดับสูง

วาสนา รอดเชียง (2540 : 67-67) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 30 คน โดยแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรมดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อมรรรณ แก้วผ่อง (2542 : 93-96) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 13-14 ปี จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มๆ ละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริง การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อดุลย์เดช ดิยะบุตร (2534 : 59) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองหลังจากเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์มีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.13.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เลกซ์ (Lex. 1973 : 6093-A) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในมลรัฐอินเดียนา ผู้วิจัยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมในวิธีการสอนแบบเก่า กับกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนโดยกิจกรรมกลุ่ม ผลการศึกษาปรากฏว่าการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน ทั้ง 2 กลุ่ม ในระหว่างการทดลองก่อนสอน และทดสอบหลังสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่จากการรายงานของกลุ่มทดลอง พบว่านักศึกษาพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับแรงกระตุ้นอภิปรายได้อย่างอิสระในเรื่องคำนิยาม และทุกคนยินดีที่จะร่วมกิจกรรมกลุ่มอีกต่อไป

เดอร์ชมิทท์ (Durschmidt. 1977 : 3953-A) ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเข้าใจตนเองของนักศึกษาในกลุ่มทดลองจำนวน 38 คน โดยการให้เข้าร่วมกลุ่มการสัมมนาที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเองส่วนกลุ่มควบคุมจำนวน 63 คน ยังคงให้เรียนตามปกติ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มทดลองมี การยอมรับตนเองดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อเปรียบเทียบการเข้าใจในตนเองของทั้งสองกลุ่ม พบว่าไม่แตกต่างกัน

เบิร์คเฮาเซอร์ (Birkhauser. 1985 : 103) ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่ออัตมโนทัศน์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม นักเรียนเกรด 3,4 และ 5 จำนวน 77 คน ซึ่งมีส่วนอยู่ในชั้นเรียนตามปกติและนักเรียนซึ่งอยู่ในชั้นเรียนไม่เกิน 6 สัปดาห์ จำนวน 75 คน พบว่าทั้งสองกลุ่มมีอัตมโนทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บอร์ดแมน (Boardman. 1988 : 1952) ศึกษาผลจากการนำกระบวนการกลุ่มไปใช้ในโปรแกรมการเลิกบุหรี่ให้กับอาสาสมัคร 67 คน พบว่ากระบวนการกลุ่มช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของโปรแกรมดังกล่าวได้โดยเฉพาะในเพศหญิง

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปแล้วเห็นว่า กลุ่มสัมพันธ์สามารถนำไปพัฒนาทางด้านสติปัญญา พัฒนาจิตใจ พัฒนามโนภาพแห่งตน มนุษยสัมพันธ์ การปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนกับครอบครัว การส่งเสริมบรรยากาศแบบประชาธิปไตย การทำงานร่วมกัน การมีเจตคติที่ดีต่อกัน การพัฒนาบุคลิกภาพ เช่น การกล้าแสดงออก ความเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มให้คำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาด้านอาชีพอีกด้วย ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณสมบัติและบุคลิกภาพที่เหมาะสมได้อย่างดี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาณี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 70 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาณี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 ที่มีแรงจูงใจในการเรียน ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 12 คน ที่ได้มาจากการสอบถามความสมัครใจและจากสุ่มอย่างง่ายจากประชากร

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน

ตัวแปรตาม คือ แรงจูงใจในการเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน
2. โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน

3. การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน

1.2 กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน ให้สอดคล้องกัน

1.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน ได้คำถามจำนวน 38 ข้อ แล้วแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คือ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์จิตรลดา เอ็มแบน ตรวจสอบข้อคำถามที่ สร้างขึ้นทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน 2 โรงเรียน คือ 1. โรงเรียนแจ่มจันทร์ 2. โรงเรียนวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน

1.5 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Corrected item total correlation) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2545 : 84) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก .20 ขึ้นไปมาใช้ ได้คำถามจำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .21 ถึง .73

1.6 นำแบบสอบถามใน 1.5 มาหาค่าตามเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

1.7 นำแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนที่ได้หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นแล้วไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ลักษณะแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน

แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน เป็นข้อความเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนในด้านความบากบั่นและพยายามทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ด้านความมุ่งมั่นเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ ด้านความต้องการได้รับการยอมรับยกย่องเกี่ยวกับการเรียนและความต้องการประสบความสำเร็จในการเรียน

ตัวอย่างแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ให้นักเรียนพิจารณาข้อความว่าเป็นจริงตรงกับการกระทำของนักเรียนเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการกระทำของนักเรียน

จริงที่สุด	หมายถึง ข้อความที่ตรงกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนมากพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อย
จริงน้อย	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
	<u>ด้านความต้องการในการเรียน</u>					
01	ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานที่ครูมอบหมายเพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในการเรียน.....					
02	ข้าพเจ้าพยายามร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค.....					
	<u>ด้านความสนใจในการเรียน</u>					
03	แม้ว่าบทเรียนนั้นจะยาก ข้าพเจ้าก็พยายามทุ่มเทจน สามารถทำได้สำเร็จ.....					
04	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมใน ห้องสมุดอยู่เสมอ.....					
	<u>ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน</u>					
05	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการเรียนไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิต จริงได้.....					
06	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียน เพื่อนในห้องที่เข้าใจจะ ช่วยอธิบายให้.....					
	<u>ด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน</u>					
07	ข้าพเจ้าไม่ชอบวางแผนการทำงานหรือการ เรียน.....					
08	ข้าพเจ้าจัดตารางเวลาสำหรับอ่านหนังสือทุก สัปดาห์.....					

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนตามความหมายของคำถามในแต่ละข้อดังต่อไปนี้

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังต่อไปนี้

จริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน
จริง	ให้ 4 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 2 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้ 1 คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังต่อไปนี้

จริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน
จริง	ให้ 2 คะแนน
จริงบ้าง	ให้ 3 คะแนน
จริงน้อย	ให้ 4 คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้ 5 คะแนน

เกณฑ์การแปล

การแปลผลแรงงใจในการเรียนของนักเรียนใช้ระดับเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	มีแรงงใจในการเรียนมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	มีแรงงใจในการเรียนมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	มีแรงงใจในการเรียนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	มีแรงงใจในการเรียนน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	มีแรงงใจในการเรียนน้อยที่สุด

2. การสร้างโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงงใจในการเรียน มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงงใจในการเรียนโดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐาน ความสนใจของนักเรียน เพื่อจะได้จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสม

2.2 จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงงใจในการเรียนให้สอดคล้องกับคำนิยามศัพท์เฉพาะ

2.3 สร้างโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงงใจให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะประกอบไปด้วย

1. ชื่อเรื่อง
2. ชื่อกิจกรรม
3. จุดประสงค์
4. เนื้อหา
5. วิธีดำเนินการ
6. สื่อ – อุปกรณ์
7. การประเมินผล

2.4 นำโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจที่สร้างขึ้นไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยนำไปให้อาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์คือ ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ดร. มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์จิตรลดา เอ็มแบน ตรวจสอบโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ด้านแรงจูงใจ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.5 นำโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน รวม 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน โดยตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของการเข้ากลุ่มสัมพันธ์กับการดำเนินการเพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี/เวลา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
1	วันจันทร์ที่ 8 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น	1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัยและนักเรียนกับนักเรียนและเพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองและความคุ้นเคยภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่ม จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ตลอดจนจำนวนครั้งและสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 3. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน โดยการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์	ปฐมนิเทศ

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี/เวลา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
2	วันพุธที่ 10 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนเอาใจใส่ต่อการเรียน และตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตน ไม่ละเลยทอดทิ้งงานที่ได้รับมอบหมาย	ระดมสมองสิ่ง ละอันพันละ น้อย
3	วันจันทร์ที่ 15 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนเอาใจใส่ต่อการเรียน และตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเอง และส่งงานตามกำหนดเวลาการเรียน	ขอไปที
4	วันพุธที่ 17 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ซักถาม ในการค้นคว้าหาความรู้จาก แหล่งต่างๆ 2. เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน ด้านความสนใจในการเรียน	นักแสวงหา
5	วันจันทร์ที่ 22 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการใช้การ ควบคุมพฤติกรรมและพัฒนา พฤติกรรมความสนใจในการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ซักถาม ในการค้นคว้าหาความรู้จาก แหล่งต่างๆ	กล้าพูดกล้า ถาม
6	วันพุธที่ 24 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของ ยุทธวิธีสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน 2. เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการ เรียนปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	ยุทธวิธีสร้าง เจตคติที่ดีต่อ การเรียน
7	วันจันทร์ที่ 29 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อ การเรียนและมีความพึงใจในการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่น บากบั่น พยายามทำงานที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ	ยอดนักสืบ

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี/เวลา	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
8	วันพุธที่ 31 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีความพึงใจในการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นบากบั่น พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ	เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ
9	วันจันทร์ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลเสียของรู้สึกที่ไม่ดีต่อวิชาที่เรียน หลีกเลี่ยงงานที่ได้รับมอบหมาย 2. เพื่อให้พัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนปฏิบัติงานตามที่ได้มอบหมาย	ครอบครัวของสุรพล
10	วันพุธที่ 7 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน 2. เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน	วางแผนให้เป็น
11	วันจันทร์ที่ 12 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนการเรียนและกำหนดเป้าหมายทางการเรียน 2. เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน	จินตนาการวางแผน..สู่ความสำเร็จ
12	วันพุธที่ 14 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 08.30-09.20 น.	1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับเข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้นักเรียนได้สรุปบททวนถึงวิธีการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติต่อไป	ปัจฉิมนิเทศ

ตัวอย่างโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน

ครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศ

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัย และนักเรียนกับนักเรียนและเพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองและความคุ้นเคยภายในกลุ่ม
 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่ม จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ตลอดจนจำนวนครั้งและสถานที่ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
 3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

แนวคิด เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม

เวลา 50 นาที

สถานที่ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

อุปกรณ์

1. บัตรคำชื่อประเทศ
2. บัตรคำชื่อเมืองหลวง

วิธีการดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนหยิบบัตรคำคนละ 1 ใบ ซึ่งบัตรคำประกอบไปด้วยบัตรคำที่เขียนชื่อประเทศและบัตรคำที่เขียนชื่อเมืองหลวง
2. ให้นักเรียนจับคู่ระหว่างบัตรคำที่เขียนชื่อประเทศและชื่อเมืองหลวง
3. กำหนดเวลา 5 นาที ให้นักเรียนพูดคุยซักถามข้อมูลส่วนตัวซึ่งกันและกัน
4. ให้นักเรียนแต่ละคนผลัดกันแนะนำคู่ของตนเองให้นักเรียนคนอื่นๆ รู้จักด้วย
5. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมว่ากิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนได้ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน
6. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
7. ผู้วิจัยนัดหมายเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ ที่จะพบกันเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

ประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมมือทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอภิปราย ซักถาม และการสรุปของนักเรียน

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบ One Group Pretest – Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 60) ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T_1	X	T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง

T_2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง

X แทน โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน

วิธีการดำเนินการทดลอง

1. ขั้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลอง ตอบแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยใช้โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน กับกลุ่มทดลอง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 08.30 – 09.20 น. ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม - 14 กุมภาพันธ์ 2550
3. หลังจากสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนอีกครั้ง คะแนนที่ได้จากการทดสอบครั้งนี้ เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post test)
4. นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน โดยใช้สถิติ t – test แบบ Dependent Sample

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 49)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 68)

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X^2	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนทั้งหมด

2. สถิติสำหรับวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Corrected item total correlation) (บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์. 2545 : 84) ดังนี้

$$r = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{(N \sum X^2 - (\sum X)^2)(N \sum Y^2 - (\sum Y)^2)}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X กับตัวแปร Y
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน Y

ΣXY	แทน	ผลรวมของผลคูณของคะแนน X และคะแนน Y
ΣX^2	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนน X
ΣY^2	แทน	ผลรวมของกำลังสองของคะแนน Y

2.2 หาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบการแก้ปัญหาโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อสอบของแบบทดสอบ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนของแบบทดสอบ

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การทดสอบความแตกต่างของคะแนนแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังแรงจูงใจในการเรียน โดยใช้ t – test for Dependent Samples (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 165)

$$t = \frac{\sum d}{\frac{\sqrt{n \sum d^2 - (\sum d)^2}}{n-1}}$$

เมื่อ	df	=	n-1
	d	=	ค่าความแตกต่างของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามก่อนและหลังการเข้าเรียนกลุ่มสัมพันธเพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน
	n	=	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum d^2$	=	ผลรวมของ d^2
	$(\sum d)^2$	=	การนำผลรวมของ d ทั้งหมดยกกำลังสอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}_{diff}$	แทน	ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
$S.D._{diff}$	แทน	ผลต่างของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
ΣD	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง
ΣD^2	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการทดลองยกกำลังสอง
t	แทน	ค่า t-test for dependent samples

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

เปรียบเทียบคะแนนแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน โดยรวมและรายด้าน โดยใช้ t-test for Dependent Samples ข้อมูลแสดงในตาราง 3 - 4

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการเรียนโดยรวมและรายด้านของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน (n = 12)

แรงจูงใจในการเรียน	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านความต้องการในการเรียน	2.75	0.39	ปานกลาง	3.92	0.23	มาก
2. ด้านความสนใจในการเรียน	2.45	0.47	น้อย	3.80	0.29	มาก
3. ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน	3.30	0.38	ปานกลาง	4.18	0.18	มาก
4. ด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน	2.61	0.42	ปานกลาง	3.54	0.29	มาก
รวมทั้ง 4 ด้าน	2.78	0.26	ปานกลาง	3.86	0.14	มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 3 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนโดยรวม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.26 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านความต้องการในการเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านความสนใจในการเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 อยู่ในระดับน้อย

ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนโดยรวม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.14 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความต้องการในการเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 อยู่ในระดับมาก ด้านความสนใจในการเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 อยู่ในระดับมาก และด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน

มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 อยู่ในระดับมาก

แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจในการเรียนโดยรวมและรายด้านของนักเรียนภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนแรงจูงใจในการเรียนโดยรวมและรายด้านของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน (n = 12)

แรงจูงใจในการเรียน	กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	ΣD	ΣD^2	t
1. ด้านความต้องการในการเรียน	ก่อนการทดลอง	2.75	0.39	98	964	7.359**
	หลังการทดลอง	3.92	0.23			
2. ด้านความสนใจในการเรียน	ก่อนการทดลอง	2.45	0.47	81	655	7.454**
	หลังการทดลอง	3.80	0.29			
3. ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน	ก่อนการทดลอง	3.30	0.38	74	552	7.244**
	หลังการทดลอง	4.18	0.18			
4. ด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน	ก่อนการทดลอง	2.61	0.42	67	487	6.025**
	หลังการทดลอง	3.54	0.29			
โดยรวม 4 ด้าน	ก่อนการทดลอง	2.78	0.26	320	9,450	10.117**
	หลังการทดลอง	3.86	0.14			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 $t(0.01 : 11) = 3.106$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 4 พบว่า ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการในการเรียน ด้านความสนใจในการเรียน ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน สามารถทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการในการเรียน ด้านความสนใจในการเรียน

ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งแรงจูงใจในการเรียนที่มีค่า t สูงที่สุด คือ ด้านความสนใจในการเรียน รองลงมาคือ ด้านความต้องการในการเรียน ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน และด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนมีค่า t ต่ำที่สุด ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อศึกษาโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์

สมมติฐานของการวิจัย

แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 จำนวน 70 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2549 ที่มีแรงจูงใจในการเรียนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 12 คน ที่ได้มาจากการสอบถามความสมัครใจ และจากสุ่มอย่างง่ายจากประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการทดลองดังนี้

1. แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน
2. โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน

การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลอง ตอบแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน แล้วเก็บเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
2. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยใช้โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน กับกลุ่มทดลอง จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลา 08.30 – 09.20 น. ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม - 14 กุมภาพันธ์ 2550
3. หลังจากสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองแบบสอบถามอีกครั้ง คะแนนที่ได้จากการทดสอบครั้งนี้ เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test)
4. นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มาวิเคราะห์ตามวิธีการสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบคะแนนของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนแรงจูงใจในการเรียนโดยรวมและรายด้านของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

1.1 ก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนโดยรวม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.26 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านความต้องการในการเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.75 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.39 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านความสนใจในการเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 อยู่ในระดับน้อย

1.2 ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนโดยรวม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.14 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.18 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความต้องการในการเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 อยู่ในระดับมาก ด้านความสนใจในการเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 อยู่ในระดับมาก และด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 อยู่ในระดับมาก

2. นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สามารถนำไปใช้พัฒนาแรงจูงใจในการเรียนได้ ทั้งนี้ เพราะกิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและในการเข้าร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่านักเรียนมีความกระตือรือร้น ตั้งใจ กล้าแสดงออก รู้จักสอบถาม จากการสังเกตการวิจัยครั้งนี้พบว่า กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นกว่าเดิม เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคซึ่งประกอบด้วย ระดมสมอง สถานการณ์จำลอง อภิปรายกลุ่ม ควบคุมพฤติกรรม การใช้ตัวแบบ การให้คำปรึกษากลุ่ม เกมกรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ และการใช้คำแนะนำ เทคนิคเหล่านี้มีวิธีการดำเนินการ ทุกขั้นตอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ทำให้นักเรียนได้วิเคราะห์ และสรุปสิ่งที่เรียนรู้ได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พบความแตกต่างของนักเรียนได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จะมีความกระตือรือร้น เรียนรู้การทำงานอย่างมีแบบแผน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ๆ ที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของตนเองได้ และนอกจากนี้นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมยังเกิดความรู้สึกผูกพันและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพิ่มมากขึ้นด้วย ทำให้การดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้งเป็นไปด้วย ความสนุกสนาน รับฟัง การยอมรับ ใช้เหตุผลมากขึ้น นักเรียนจึงสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ในแต่ละ

ครั้งไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสม ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ คมเพชร จัตรศุภกุล (2530 : 137) ที่กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่ดีในการนำไปพัฒนาบุคคล และกลุ่ม เพราะเป็นการใช้ประสบการณ์โดยตรง เป็นการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ สามารถช่วยให้ ผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความซาบซึ้งและพอใจที่จะเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงตนเอง และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลดา รัตนรักษ์ (2537 : 55 - 56) ที่ได้เปรียบเทียบผลการให้ คำปรึกษาเป็นรายกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดัดดรุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษา เป็นกลุ่ม และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับคำปรึกษาแบบรายบุคคล พบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มมีแรงจูงใจ สัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ (2533 : 67) ที่ได้ทดลองผลของการใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิรประวัติวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มทดลองใช้การสอนโดยใช้ชุดแนะแนว พบว่านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ พบว่านักเรียนมี แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ดำรงกุล เหลี่ยมวัฒนา (2536 : 61) ที่ได้ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบยืดหยุ่น เป็นศูนย์กลางที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน เชียงของวิทยาคม จังหวัดเชียงราย พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีแรงจูงใจใฝ่ สัมพันธ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้นดังนั้นผู้ที่ สนใจควรนำโปรแกรมการเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดพลังในการเรียน สร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน และรู้จักวางแผนการเรียนด้วย ตัวเอง

1.2 ข้อควรระวังในการนำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้นั้น ผู้ที่จะนำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ไปใช้ ต้องมีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทดลองการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาตัวแปรตามอื่นๆ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
นิสัยการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ควรนำเทคนิคอื่นๆ ไปพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน เช่น การปรับพฤติกรรม
การแนะแนวกลุ่ม เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). *การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2540). *การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงมหาดไทย. (2542). *คู่มือการบริหารยุวกาชาดในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร*.
กรุงเทพฯ : งานผลิตสื่อการเรียนการสอน ฝ่ายนวัตกรรมและเทคโนโลยี กองวิชาการสำนักการศึกษา.
- กุลดา รัตน์นารักษ์. (2537). *การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดัดดรุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คมเพชร จัตรสุกุล. (2530). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คำนิง อยู่เลิศ. (2541). *ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเศวตฉัตร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทิมา สวรรค์. (2547). *การเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชิตใจซื่อ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จำรูญ เทียมธรรม. (2546). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2545, มิถุนายน – 2546, พฤศจิกายน.). “หากนักเรียนขาดแรงจูงใจเสียแล้วการเรียนการสอนที่นักเรียนเป็นศูนย์กลางก็ยากที่จะประสบความสำเร็จ” *เอกสารวิชาการคณะศึกษาศาสตร์องค์กรักษ์*. หน้า 64.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2521). *ระบบสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ. (2537). ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัตติวิทยาคม. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดำรงกุล เหลี่ยมวัฒนา. (2536). ผลของการให้คำปรึกษาแบบยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลางที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงของวิทยาคม อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ตรีพร ชุมศรี. (2545). การศึกษาแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของพยาบาล จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (วิชาเอกจิตวิทยาแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทศพร อันสงคราม. (2545). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ทศพร มณีศรีขำ. (2539). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาสำหรับครู. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทศนา แหมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : นิธิแอดเวอร์ไทซิง กรุ๊ป.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผลการศึกษา (หน่วยที่ 3). กรุงเทพฯ: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประสาธ อิศระปรีดา. (2541). สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : นำอักษรการพิมพ์
- ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2545). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีจำกัด.
- ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา. (2530). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนม ลิ้มอารีย์. (2529). กลุ่มสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3 มหาสารคาม. ปรีดาออฟเซตการพิมพ์.
- พระธรรมปิฎก. (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2546). รุ่งอรุณของการศึกษาเบิกฟ้าแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธรธรรม.
- พวงพันธ์ ยศสระ. (2542). การเปรียบเทียบผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พวงเพชร วัชรอยู่. (2545). จิตวิทยาทั่วไป. ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์. (2533). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปราย
กลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม.
ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- พรพิมล จันทรพล. (2539). เอกสารประกอบการสอนจิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพร.
- มรกต ศรียาสน. (2545). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาดนตรี นาฏ
ศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์
กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี จุฑา. (2542). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา.
- ราตรี ทาผัด. (2532). ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.
- หทัย ตันหยง. (2535). การปรับปรุงการสอนด้วยอารมณ์ขัน. กรุงเทพฯ : ครุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2544). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ์ ลิ้มอักษร. (2543). จิตวิทยาการศึกษา. เอกสารและตำรา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วิชัย ตันศิริ. (2544). โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต – แนวคิดสำคัญของการปฏิรูปใน
พระราชบัญญัติการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา รอดเชียง. (2540). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคี
ธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทรงธรรม จังหวัดสมุทรปราการ.
ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภาวดี บุญวงศ์. (2527). กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียนสงขลา : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- สมศักดิ์ ขำอ่อน. (2532). ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อบุคลิกภาพด้านความเป็นผู้นำของนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. (2530). จัดการบริการองค์การ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

สิริวรรณ ศรีหพล. (2536). *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอน* :

การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอน (หน่วยที่ 1 - 18). นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สุรสิทธิ์ บุญสกุลณะ. (2531). *ผลการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการปรับตัวด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการแนะแนว). พิษณุโลก :*
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2537). *จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

_____. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.*

สุรินทร์ คล้ายรามัญ. (2529). *การพัฒนามโนภาพแห่งตน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ :*
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุรี พฤษทวีศักดิ์. (2547). *การศึกษาและพัฒนายุทธวิธีการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนพิษณุศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.*

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2544). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ธีระป้อมวรรณกรรม.*

_____. (2533). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*

สุโท เจริญสุข. (2531). *สุขภาพจิตในโรงเรียนและปฏิกิริยาศึกษามนุษย์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.*

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

อมรรรณ แก้วผ่อง. (2542). *การเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านรับผิดชอบตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนวัดน้อยในกรุงเทพมหานคร. ปรินฎยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).*

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อดุลย์เดช ดิยะบุตร. (2542). *ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.*

อดิเทพ ศรีสุอารักษ์. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวิจิตรวิทยา เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. ปรินฎยานิพนธ์
กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.*

- อารี พันมณี. (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ : ไยไหม.
- _____. (2542). จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ 1999.
- Brikhauser, J.C. (1985, May). "The Effects of Group Dynamics on Self – Concept in the Elementary School Classroom," *Dissertation Abstracts International*. 46 (1) : 03 –A.
- Boardman, J.A. (1988, January). "The Effectiveness of Structured Group Interactions to Enhance Group Process in A Smoking Cessation Program," *Dissertation Abstracts International*. 50 (1) : 1952 –A.
- Domyei, Zoltan, and Csizer, Kata. (1998, September). "Ten commandments for motivating language learners : results of an empirical study." *Language Teaching Research*. 2 (3) : 203-229.
- Durschmidt, Barbara.J. (1977, January). "Self – Actualization and the Human Potential Group Process in A Community College," *Dissertation Abstracts International*. 38 (3) : 3953 – A.
- Ferguson, George A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. 5th ed. New York: McGraw-Hill.
- Guilford, John S. and David E. Gray. (1970). *Motivation and Modern Management*. London : Harper & Row,
- Good, Thomas L., and Brophy, Jere E. (1987). *Looking in Classroom*. New York : Harper and Row.
- Harold, Koontz and Cyril O. Donnel. (1974) *Principles of Management : An Analysis of Manageril Function*. New York : mcGraw – hill.
- Hilgard, E.R. (1983). *Introduction to Psychology*. New York : Harcourt Brace and World, Inc.
- Hootstein, Edward W. (1998, November-December). "Motivating the Unmotivated Child." *Teaching Pre. K-8*. 29(3) : 58-59.
- Huang, Schenghui Cindy. (1997, September). "Taiwanese Senior High School Student' ELF Learning : Focus on Learning Strategies and Learning Belifes (English as A Foreign Language)". *Dissertation Abstracts International*. 58 (3) : 780.
- Fox, Thomas. (1994). *The Lighter Side of TEFL*. Washington : Guy Schum.
- Kivinen, Kari Tapio. (2003). Assessing Motivation and the Use of Learning Strategies by Secondary in Three International School (Finland, Luxembourg). *Dissertation Abstracts Online*.

- Lex, J.J. (1973, May). "Attitude Change to Seminary Students Associated with A Course in Group Dynamics," *Dissertation Abstracts International*. 33 (12) : 6093 –A.
- Mcclelland, David C. (1961). *The Achievement Society*. New York : the Free Press.
- McMillan, James H., and Forsyth, Donelson R. (1991). *What Theories of Motivation Say About Why Learners Learn*. In Robert S. Menges, and Marilla D. Svinicki (eds.), *College Teaching : From Theory to Practice*. Pp. 39-52. San Francisco : Jossey-Bass.
- Meesri, Ra-share. Authentic Learning in a Thoughtful English Classroom. ใน พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ ศึกษาศาสตร์ และพัฒนา สุวรรณเขตนิคม (บรรณาธิการ), (2543). *ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ สำหรับครูยุคปฏิรูปการศึกษา*. หน้า 103-126. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Nam Jung, Yung Suk. (1996, December) "Cultural and Contextual Influences on Goal Orientations and the Relationships among Goal Orientation, Learning Strategies and Achievement : A Study of Korean High School Students Learning English". *Dissertation Abstracts International*. 57 (6) : 2345.
- Palardy, Michael J. (1999 ,February) "Some Strategies for Motivating Students". *NAAP Bulletin*. 83 (604) : 116-121.
- Richards, Jack C., and Lockhart, (1994). *Charles. Reflective Teaching in Second Language Classrooms*. Cambridge : Cambridge University Press.
- Roces Motero, Cristina. (1997, April). "Learning Strategies and Motivation in the University". *Dissertation Abstracts International*. 58 (2) : 238.
- Search, Sally Patricia. (1997, February). "The Differential Effect Strategies on the Performance, Self-Efficacy, and Academic Motivation of Developmental Mathematics Student". *Dissertation Abstracts International*. 57 (8) : 3372.
- Student Motivation to Learn (CD-ROM). Lumsden, Linda S. Ed File : Eric Item : Ed 370200; 1994.
- Wlodkowski, Raymond J. (1985). *Enhancing Adult Motivation to Learn : A Guide to Improving Instruction and Increasing Learner Achievement*. San Francisco : Jossey-Bass.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
2. หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์จิตรลดา เอ็มแบน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา
กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5646

ที่ ศร 0519.12/7693

วันที่ ๘/๗ พฤศจิกายน 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายธีระ แก้วกันเนตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การสร้างโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานพัฒนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ศาสตราจารย์ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ฉมณทิรา จารุเพ็ง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม แรงจูงใจในการเรียน และโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายธีระ แก้วกันเนตร และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/7643

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

27 พฤศจิกายน 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดภาชี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และโปรแกรม

เนื่องด้วย นายธีระ แก้วกันเนตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การสร้างโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานวัฒนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ศาสตราจารย์ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์จิตรลดา เอมแบน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม แรงจูงใจในการเรียน และโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายธีระ แก้วกันเนตร และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทร. 02-392-5534

ที่ ศธ 0519.12/4558

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

2/ มิถุนายน 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนแจ่มจันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายธีระ แก้วกันเนตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์เรื่อง “การสร้างโปรแกรมสัมพันธเพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภักย์ สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ศาสตราจารย์ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 60 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน ในระหว่างเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2549

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายธีระ แก้วกันเนตร ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสรี จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-392-5534 มือถือ 01-552-9897

ที่ ศธ 0519.12/7644

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

27 พฤศจิกายน 2549

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดภาชี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และโปรแกรม

เนื่องด้วย นายธีระ แก้วกันเนตร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “การสร้างโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาแรงงูใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานวัฒนา กรุงเทพมหานคร” โดยมี ศาสตราจารย์ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงงูใจในการเรียน กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 70 คน และตอบแบบสอบถามแรงงูใจในการเรียน ในระหว่างเดือนธันวาคม 2549 - กุมภาพันธ์ 2550

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายธีระ แก้วกันเนตร ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทร. 02-392-5534

ภาคผนวก ข

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน

ตาราง 5 การใช้โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน

ครั้งที่	หัวข้อ	ชื่อกิจกรรม	วันที่ เวลา สถานที่
1	ปฐมนิเทศ	พบเพื่อนใหม่	วันจันทร์ที่ 8 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
2	ด้านความต้องการในการเรียน	กิจกรรมระดมสมองสิ่ง ละอันพันละน้อย	วันพุธที่ 10 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
3	ด้านความต้องการในการเรียน	กิจกรรมขอไปที	วันจันทร์ที่ 15 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
4	ด้านความสนใจในการเรียน	กิจกรรมนักแสวงหา	วันพุธที่ 17 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
5	ด้านความสนใจในการเรียน	กิจกรรมกล้าพูด กล้าถาม	วันจันทร์ที่ 22 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
6	ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน	กิจกรรมยุทธวิธีสร้าง เจตคติที่ดีต่อการเรียน	วันพุธที่ 24 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
7	ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน	กิจกรรมยอดนักสืบ	วันจันทร์ที่ 29 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
8	ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน	กิจกรรมเตรียมตัว มุ่งสู่การสอบ	วันพุธที่ 31 มกราคม 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
9	ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน	กิจกรรมครอบครัว ของสุรพล	วันจันทร์ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
10	ด้านกำหนดเป้าหมาย และวางแผนการเรียน	กิจกรรมวางแผนให้เป็น	วันพุธที่ 7 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
11	ด้านกำหนดเป้าหมาย และวางแผนการเรียน	กิจกรรมจินตนาวางแผน.. สู่ความสำเร็จ	วันจันทร์ที่ 12 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)
12	ปัจฉินิเทศ	—	วันพุธที่ 14 กุมภาพันธ์ 2550 เวลา 08.30-09.20 น. (ห้อง ป.5)

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 1

ชื่อเรื่อง	ปฐมนิเทศ
ชื่อกิจกรรม	พบเพื่อนใหม่
วัตถุประสงค์	1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับผู้วิจัย และนักเรียนกับนักเรียน และเพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองและความคุ้นเคยภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจวิธีดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่ม จุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ตลอดจนจำนวนครั้งและสถานที่ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 3. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน โดยใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
แนวคิด	เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	1. บัตรคำชื่อประเทศ ดังต่อไปนี้ ไทย อินโดนีเซีย เวียดนาม มาเลเซีย เมียนมาร์ กัมพูชา สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ลาว จีน ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น อินเดีย เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา 2. บัตรคำชื่อเมืองหลวง ดังต่อไปนี้ กรุงเทพมหานคร จาการ์ตา ฮานอย กัลลาลัมเปอร์ ปีนัง มานา ปนัมเปญ สิงคโปร์ มะนิลา เวียงจันทน์ ปักกิ่ง เวียนนา โตเกียว นิวเดลี โซล นิวยอร์ก
วิธีการดำเนินการ	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนหยิบบัตรคำคนละ 1 ใบ ซึ่งบัตรคำประกอบไปด้วยบัตรคำที่เขียนชื่อประเทศและบัตรคำที่เขียนชื่อเมืองหลวง 2. ให้นักเรียนจับกลุ่มระหว่างบัตรคำที่เขียนชื่อประเทศและชื่อเมืองหลวง 3. กำหนดเวลา 5 นาทีให้นักเรียนพูดคุยซักถามข้อมูลส่วนตัวซึ่งกันและกัน 4. ให้นักเรียนแต่ละคนผลัดกันแนะนำคู่ของตนเองให้นักเรียนคนอื่น ๆ รู้จักด้วย 5. ให้นักเรียนช่วยกันสรุปจุดมุ่งหมายของกิจกรรมนี้ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมว่ากิจกรรมนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน

6. ผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายตลอดจนวิธีการและหน้าที่ของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
7. ผู้วิจัยนัดหมายเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ ที่จะพบกันเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากร่วมมือทำกิจกรรม
2. สังเกตจากการอภิปราย ชักถาม และการสรุปของนักเรียนในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่อง ปฐมนิเทศ

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 2

ชื่อเรื่อง	ความต้องการในการเรียน
ชื่อกิจกรรม	ระดมสมองสิ่งละอันพันละน้อย
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเอาใจใส่ต่อการเรียนและตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตน ไม่ละเลยทอดทิ้งงานที่ได้รับมอบหมาย
แนวคิด	เพื่อพัฒนาความหมายแรงจูงใจในการเรียนด้านความต้องการในการเรียน
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	1. กระดาษโปสเตอร์ ขนาด 12 X 14 จำนวน 3 แผ่น 2. เศษวัสดุเหลือใช้ เช่น กล้อง ขวดพลาสติก กระดาษ 3. กาว จำนวน 3 กระปุก 4. เทปกาว จำนวน 3 ม้วน 5. กรรไกร จำนวน 3 อัน 6. มีดคัตเตอร์ จำนวน 3 อัน 7. ไม้บรรทัด จำนวน 3 อัน 8. สีระบาย จำนวน 3 กล้อง

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคระดมสมอง โดยดำเนินการทดลองดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง การรู้จักหน้าที่ของตน ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความตั้งใจ พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จำนวน 3 กลุ่ม

2.2 ผู้วิจัยอธิบายกิจกรรมที่เข้าปฏิบัติครั้งนี้

2.2.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษโปสเตอร์ เศษวัสดุเหลือใช้ กาว เทปกาว กรรไกร มีดคัตเตอร์ ไม้บรรทัด สีระบาย ให้แต่ละกลุ่ม

2.2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดในการประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ และนำประกอบเป็นเรื่องราวลงบนกระดาษโปสเตอร์มีตามเวลาที่กำหนด

2.3 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ซักถามจนเข้าใจ จากนั้นผู้วิจัยให้สัญญาณให้นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมโดยเวลา 25- 30 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรม “ระดมสมองสิ่งละอันพันละน้อย” ตามหัวข้อต่อไปนี้

3.3.1 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานที่ระดมความคิดในการประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ เป็นอย่างไร

3.3.2 นักเรียนมีความรู้สึกละอย่างไร หลังจากร่วมกิจกรรม “ระดมสมองสิ่งละอันพันละน้อย”

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรู้จักหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จและร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน

ขั้นที่ 4 สรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้รับจากปฏิบัติกิจกรรม “ระดมสมองสิ่งละอันพันละน้อย” เพื่อสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลงานของนักเรียน โดยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของตั้งใจเรียนและปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม “ระดมสมองสิ่งละอันพันละน้อย”

5.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันเสนอแนะและติชมร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องความต้องการในการเรียน

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 3

ชื่อเรื่อง	ความต้องการในการเรียน
ชื่อกิจกรรม	ขอไปที
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเอาใจใส่ต่อการเรียนและตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้มอบหมาย 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักหน้าที่ของตนเองและส่งงานตามกำหนดเวลาการเรียนรู้
แนวคิด	เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านความต้องการในการเรียน
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	1. เอกสารประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เรื่อง “ขอไปที” 2. กระดาษ A 4 ขนาด 210 X 297 mm จำนวน 3 แผ่น 3. ปากกาหมึกแห้ง จำนวน 3 ด้าม

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคสถานการณ์จำลอง โดยดำเนินการทดลองดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และนำเข้าสู่เรื่องความต้องการในการเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าสถานการณ์จำลองเรื่อง “ขอไปที”
- 1.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนเลือกผู้แสดงเพื่อแสดงบทบาท ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้แสดงให้เป็น

ผู้สังเกตการณ์

ขั้นที่ 2 ขั้นการที่ส่วนร่วม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกเอกสารสถานการณ์จำลองเรื่อง “ขอไปที” ให้กับนักเรียนเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจก่อนที่จะแสดง
- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้แสดงช่วยกันจัดฉากให้เหมือนกับสถานการณ์จริง
- 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแนะนำตามบทบาทที่แสดงกับเพื่อนๆในกลุ่ม จากนั้นให้เวลาในการแสดงตามลำดับเหตุการณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

- 3.1 เมื่อแสดงจบผู้วิจัยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน แล้วให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและบทบาทที่นักเรียนได้แสดงในสถานการณ์เรื่อง “ขอไปที” ตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1.1 การกระทำของดวงใจและประกิจ แสดงถึงอะไร

3.1.2 การกระทำของสมงคลแสดงถึงอะไร

3.1.3 วิธีการของสุมงคลถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปแนวคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลอง เรื่อง “ขอไปที” และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากบทบาทสถานการณ์จำลอง เรื่อง “ขอไปที”

5.2 นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องความต้องการในการเรียน

สถานการณ์จำลองเรื่อง “ขอไปที”

ฉากที่ 1 ในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อาจารย์พงศกรสอนวิชาภาษาไทยกำลังอธิบายและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ช่วงท้ายชั่วโมงหลังจากสอนเสร็จแล้วอาจารย์พงศกรพูดขึ้นว่า

- อาจารย์พงศกร : วันนี้ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท มีอยู่ 1-6 ข้อ ส่งในอังคารหน้ามีเวลา 6 วัน และหลังจากนั้นอีก 3 วัน คือวันศุกร์ครูจะสอบเก็บคะแนน
- สมงคล : (ยกมือขึ้นถาม) ครูครับ 6 วัน ผมกลัวว่าจะทำไม่เสร็จ ขอเพิ่มเวลาเป็น 10 วันได้มั๊ยครับ
- อาจารย์พงศกร : 6 ข้อ 6 วัน ก็เฉลี่ยวันละข้อ อาจจะมีเวลามากเกินไปด้วยซ้ำ
- สมงคล : คือว่า...มันยากนะครับอาจารย์ ผมกลัวว่าจะทำไม่ทัน
- อาจารย์พงศกร : เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ถ้ายากก็มาถามครูเป็นการส่วนตัว แล้วต้องพยายามส่งแบบฝึกให้ตรงเวลาด้วยนะครับ

ฉากที่ 2 เช้าวันต่อมา ดวงใจกับประจักษ์กำลังถือแบบฝึกหัดไปที่ห้องทำงานของอาจารย์พงศกร พอดีเดินสวนกับสมงคล สมงคลถามขึ้นว่า

- สมงคล : อ้าว ! พวกนายจะไปไหนกันล่ะ
- ดวงใจ : กำลังจะไปถามโจทย์แบบฝึกหัดวิชาภาษาไทยของอาจารย์พงศกรนะ ไปด้วยกันมั๊ย ?
- สมงคล : ไม่หรอก (ส่ายหน้า) เหลืออีกตั้งหลายวัน จะรีบทำไปไหน เนียนัดกับเพื่อนจะไปเล่นเตะฟุตบอลกัน งั้น!เราไปก่อนนะ

ฉากที่ 3 ห้องทำงานอาจารย์พงศกร อาจารย์กำลังนั่งตรวจงานนักเรียนอยู่ดวงใจกับประจักษ์ขออนุญาตก่อนเข้าไปหาอาจารย์พงศกร

- ดวงใจ,ประจักษ์ : อาจารย์ครับ ขออนุญาตครับ
- อาจารย์พงศกร : เชิญครับ
- ดวงใจ,ประจักษ์ : “สวัสดีครับ” (พร้อมยกมือไหว้)
- อาจารย์พงศกร : มีอะไรให้ครูช่วยหรือเปล่า

- ประจิก : เอ่อ! คือผมสงสัยในแบบฝึกหัดในแบบฝึกหัดบางข้อที่อาจารย์สั่งเมื่อวันนี้ครับ คือข้อที่ 3 ผมพยายามช่วยกับเพื่อนแล้ว แต่ก็ทำไม่ได้ ก็เลยอยากจะรบกวน อาจารย์ช่วยอธิบายให้หน่อยครับ
- อาจารย์พงศกร : ได้สิ ดีแล้วละนะ ที่นักเรียนไม่เข้าใจแล้วรู้จักเข้ามาถามครู เอาละ ขยับเก้าอี้ มาที่โต๊ะครู (จากนั้นอาจารย์พงศกรก็อธิบายให้นักเรียนทั้ง 2 คน ฟังจน เข้าใจ)

ฉากที่ 4 เช้าวันอังคารในสัปดาห์ถัดมา ดวงใจกับประจิกกำลังนำแบบฝึกหัดไปส่งอาจารย์ พงศกรพอดีเดินผ่านสุมงคลในขณะที่กำลังก้มหน้าก้มตานั่งทำแบบฝึกหัดด้วยท่าทางเร่งรีบ พอเขา เห็นดวงใจและประจิกเดินผ่านวาก็พูดว่า

- สุมงคล : โอ้ โห! พวกนายทันเวลาพอดีเลย เรากำลังอยากจะเจอตัวอยู่นะเนี่ย เฮ้ย! นายเอาสมุดแบบฝึกหัดวิชาภาษาไทยมาให้เราลอกหน่อยซิ ทำไม่ทันแล้ว นึกว่าจะง่าย ๆ ที่ไหนได้ ยากสุดๆ เลย
- ดวงใจ : เราให้นายไปลอกไม่ได้หรอก แต่ถ้าจะถามว่าทำอย่างไรก็จะช่วยอธิบายวิธีทำ ให้ได้
- สุมงคล : อยากรู้ก็อธิบายไม่ทันแล้ว ลอกเลยดีกว่า จะได้เสร็จๆ ไปขอให้มีงานส่งก็พอ ดวงใจนิ่งเฉย เขาจึงหันพูดกับประจิกว่า “ถ้าอย่างนั้นขอลอกของนายก็แล้ว กันนะประจิก
- ประจิกหันหน้ามองดวงใจ (ทำท่าลังเลใจ) แต่ก่อนที่ประจิกจะพูดอะไรออกไปสุมงคลก็พูดขึ้นมาว่า
- สุมงคล : เอ๊ย! ไม่ต้องคิดมากหรอกเพื่อน เพื่อนไม่ช่วยแล้วใครจะช่วย อย่าจอม หลัการเหมือนดวงใจเลย !

- ฉากที่ 5** หลังจากสอบเก็บคะแนนเรียบร้อยแล้ว อาจารย์พงศกรได้ประกาศผลการสอบ
- อาจารย์พงศกร : อ้าว ! พวกเราช่วยปรบมือมือให้ดวงใจกับประจิกด้วย เพราะ สองคนเขาตั้งใจ เรียน ทำงานส่งทุกครั้งที่คุณมอบหมายให้ทำ เมื่อมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจ ครูก็ เห็นดวงใจกับประจิกวิ่งไปหาอยู่เสมอ สิ่งที่เขาปฏิบัติทำให้ได้คะแนนมากที่สุด ของห้อง (ทุกคนปรบมือ) และส่วนใหญ่ก็ทำได้คะแนนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ แต่มี คนหนึ่งที่ทำแบบฝึกหัดส่งครูทำทุกข้อจริงแต่ดูเหมือนไม่ค่อยตั้งใจทำงาน ลายมือก็อ่านแทบไม่ออกแถมทำข้อไม่ได้เลยอย่างนี้นักเรียนจะให้ครูคิดอย่างไร (ทุกคนเงิบ) ครูขอถามสุมงคลหน่อยนะว่า ทำไม! จึงเป็นเช่นนั้น
- สุมงคล : คือ.....ว่า ...ผมลอกคนอื่นส่งครับ
- อาจารย์พงศกร : ลอกใครล่ะ !

สุมงคลก้มหน้าไม่กล้าทำให้ประจักษ์อีกอึด เลยรับไปว่า

ประจักษ์ : ผมให้เขาลอกเองครับ

อาจารย์พงศกร : อ้อ ! การช่วยเพื่อนนั้นเป็นสิ่งดี แต่ถ้าช่วยในลักษณะนี้ครูว่าไม่ถูกต้อง เพราะจะทำให้เพื่อนมีนิสัยมั่งง่ายและจะกลายเป็นคนที่แก้ปัญหาไม่เป็น ผลเสียที่ตามมาก็คือ ทำให้มีผลการเรียนไม่ดี

สุมงคล : ผมขอโทษครับอาจารย์ ที่ผมไปหลอกอาจารย์

อาจารย์พงศกร : ไม่เป็นไร คราวหน้าก็อย่าทำอย่างนี้อีก คนที่รู้ตัวเองว่าแล้วอมรับก็จะได้รับการอภัยและพยายามปรับปรุงพัฒนาตนเองเสียใหม่ก็จะกลายเป็นคนดีได้ อีกอย่างการทำงานนั้นขอให้ตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการทำงานอย่าทำแบบทิ้งขว้างไม่จริงจังหรือทำงานแบบลวก ๆ แล้วก็ส่ง อย่างนี้เขาว่า.....

นักเรียน : ทำแบบขอไปทีครับ ! ทำแบบขอไปทีค่ะ

อ้างอิงมาจาก จันทิมา สวรรค์. (2547). การเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชิตใจซื่อ อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 4

ชื่อเรื่อง	ความสนใจในการเรียน
ชื่อกิจกรรม	นักแสวงหา
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ชักถาม ในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ 2. เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านความสนใจในการเรียน
แนวคิด	เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านความสนใจในการเรียน
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	1. ใบงานกิจกรรม “นักแสวงหา” จำนวน 3 แผ่น 2. ปากกาหมึกแห้ง จำนวน 3 ด้าม

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคอภิปรายกลุ่ม โดยดำเนินการทดลอง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง ความสนใจในการเรียน เพื่อการพัฒนาผลการเรียนให้ดีขึ้น นักเรียนมีวิธีการอย่างไร พร้อมทั้งให้นักเรียนยกตัวอย่างประกอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จำนวน 3 กลุ่ม ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันเลือกหัวหน้ากลุ่มและเลขานุการ

2.2 ผู้วิจัยแจกใบงานเรื่อง “นักแสวงหา” ให้แต่ละกลุ่ม

2.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็น และเปลี่ยนความคิดเห็นตามใบงานเรื่อง “นักแสวงหา” โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย และมีเลขานุการกลุ่มเป็นผู้บันทึกการอภิปราย

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมอภิปรายตามใบงานเรื่อง “นักแสวงหา” ตามหัวข้อดังนี้

3.1.1 ถ้านักเรียนสนใจจะหาข้อมูลข่าวสารต่างๆนักเรียนจะค้นคว้าแหล่งใดบ้าง

3.1.2 นักเรียนมีวิธีการที่จะแสวงหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างไร

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายกลุ่มในกิจกรรม “นักแสวงหา”

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้รับจากปฏิบัติกิจกรรม “นักแสวงหา”

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพื่อเชื่อมโยงความคิดและผลงานของนักเรียน โดยให้นักเรียนเห็น
ความสำคัญของการเรียนและสนใจในการเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจาก
กิจกรรม “นักแสวงหา”

5.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องความสนใจในการเรียน

ใบงาน

กิจกรรม นักแสวงหา

คำสั่ง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1. ถ้านักเรียนสนใจข้อมูลข่าวสารต่างๆนักเรียนจะค้นคว้าจากแหล่งใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนมีวิธีการที่จะแสวงหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 5

ชื่อเรื่อง	ความสนใจในการเรียน
ชื่อกิจกรรม	กล้าพูดกล้าถาม
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการใช้การควบคุมพฤติกรรม และพัฒนาพฤติกรรมความสนใจในการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น ชักถาม ในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ
แนวคิด	เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านความสนใจในการเรียน
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	1. แบบบันทึกพฤติกรรมความสนใจในการเรียน (สำหรับผู้วิจัย) 2. แบบบันทึกพฤติกรรมความสนใจในการเรียน (สำหรับนักเรียน) 3. กรณีตัวอย่างเรื่อง “สุดาคนกล้า” 4. กระดาษ A4 ขนาด 120 X 297 mm จำนวน 3 แผ่น 5. ปากกาหมึกแห้ง จำนวน 3 ด้าม

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคควบคุมพฤติกรรม โดยดำเนินการทดลองดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยและนักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย คือ การแสดงพฤติกรรมด้านความสนใจในการเรียนที่แสดงออกเกี่ยวกับความกระตือรือร้น ชักถาม ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสำรวจการเสริมแรงและกำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงตนเองตามเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่อง “สุดาคนกล้า” ให้นักเรียนฟัง

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จำนวน 3 กลุ่ม ร่วมกันตอบปัญหาในหัวข้อต่อไปนี้

3.1.1 เพราะเหตุใด สุดาจึงยกมือถามครูวิชา

3.1.2 สุดาเป็นคนอย่างไร

3.1.3 การกระทำของสุดาถูกต้องหรือไม่ เพราะเหตุใด

3.1.4 นักเรียนควรซักถามเมื่อใด

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับกิจกรรม “กล้าพูดกล้าถาม” แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.3 ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกความสนใจในการเรียนของนักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกัน

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปผลที่ได้รับจากปฏิบัติกิจกรรม “กล้าพูดกล้าถาม”

4.2 นักเรียนประเมินพฤติกรรมว่ามีความสนใจการเรียนมากน้อยเพียงใด โดยรวบรวมคะแนนที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน

4.3 ขั้นการเสริมแรงของนักเรียนที่มีพฤติกรรมความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัลตามจำนวนพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ดังนี้

4.3.1 นักเรียนแสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 1 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 1 ใบ

4.3.2 นักเรียนแสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 2 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 2 ใบ

4.3.3 นักเรียนแสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 3 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 3 ใบ

4.3.4 นักเรียนแสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 4 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 4 ใบ

4.3.5 นักเรียนแสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 5 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรพิเศษ จำนวน 1 ใบ

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม “กล้าพูดกล้าถาม”

5.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องความสนใจในการเรียน

กรณีตัวอย่างเรื่อง สุดาคนกล้า

สุดาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สุดาเป็นเด็กที่มีนิสัยดี สนใจการเรียนรู้ กระตือรือร้น ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ตลอดเวลา เป็นที่รักของเพื่อนและครูในโรงเรียน

วันหนึ่งขณะที่ครูวิภาากำลังสอนวิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สัตว์ และพืชอยู่นั้น สุดาและเพื่อนๆ บางคนไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูวิภา กำลังสอน เพื่อนๆ ไม่ถามครูวิภา แต่สุดาเป็นกล้าซักถามข้อสงสัย เมื่อมีโอกา สสุดาจึงยกมือถามครูวิภาในสิ่งที่ตนเองกำลังสงสัย ครูวิภาจึงพูดชมเชยการกล้าซักถามของสุดา แล้วอธิบายในสิ่งที่สุดาสงสัยอีกครั้ง จนสุดาและเพื่อนๆ เข้าใจและสามารถทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง เพื่อนๆ จึงชื่นชมสุดาที่มีความกล้าในการ ซักถามข้อสงสัยกับครู

แบบบันทึกพฤติกรรมความสนใจในการเรียน สำหรับผู้วิจัย

คำชี้แจง ผู้วิจัยบันทึกพฤติกรรมที่ความสนใจการเรียนรู้ โดยให้คะแนนดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียน	เป็นประจำ
4	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียน	บ่อย
3	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียน	บางครั้ง
2	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียน	น้อยครั้ง
1	หมายถึง	แสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียน	นานๆครั้ง

สถานที่.....

[illegible]

แบบบันทึกพฤติกรรมความสนใจในการเรียน สำหรับนักเรียน

คำชี้แจง ขอให้นักเรียนบันทึกพฤติกรรมความสนใจในการเรียนตามความเป็นจริงโดยให้นักเรียน
ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องของพฤติกรรมดังกล่าวที่เกิดขึ้นในตารางตามรายละเอียดต่อไปนี้

- 5 หมายถึง แสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียน เป็นประจำ
- 4 หมายถึง แสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียน บ่อย
- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียน บางครั้ง
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียน น้อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมความสนใจในการเรียน นานๆ ครั้ง

ชื่อ-นามสกุล วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
สถานที่.....

พฤติกรรมความสนใจในการเรียน	ความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น				
	1	2	3	4	5
1. พฤติกรรมความสนใจในตอนที่ครูสอน					
1.1 ความกระตือรือร้นในตอนที่ครูสอน					
1.2 การแสดงความคิดเห็นหรือซักถามในบทเรียนที่สงสัย					
1.3 ไม่พูดคุยกับเพื่อนในขณะที่เรียน					
2. พฤติกรรมความสนใจในตอนที่ครูมอบหมายงานให้ทำ					
2.1 ความกระตือรือร้นในตอนที่ครูมอบหมายให้ทำ					
2.2 การค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ					
2.3 การไม่หยอกล้อกับเพื่อนขณะที่ร่วมกันทำงานที่ครูมอบหมาย					
รวมคะแนน					

แบบสำรวจการเสริมแรง

ชื่อ - นามสกุล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง จงเรียงลำดับสิ่งของที่นักเรียนต้องการมากที่สุดไปหาสิ่ง que นักเรียนต้องการน้อยที่สุด 5 ลำดับ โดยใส่หมายเลข 1,2,3,4 และ 5 ตามลำดับ

.....สมุดลายการ์ตูน	กีฬิตัดผม
.....สมุดโน้ต	ผ้าเช็ดหน้า
.....ดินสอกด	กล่องดินสอ
.....ยางลบดินสอ	หนังสืออ่านเล่น
.....ขนมขบเคี้ยว	พวงกุญแจ
.....สติ๊กเกอร์	กระเป๋าตังค์
.....ไม้บรรทัด	
.....อื่นๆ (ระบุ).....	

รางวัลพิเศษ

.....หนังสือความรู้รอบตัว

.....เกมปริศนาคำทาย

.....ตุ๊กตา / หุ่นยนต์

.....อื่นๆ (ระบุ).....

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 6

ชื่อเรื่อง	การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
ชื่อกิจกรรม	ยุทธวิธีสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของยุทธวิธีสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน 2. เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
แนวคิด	เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	-
วิธีการดำเนินการ	

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยดำเนินการทดลองดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นของการให้คำปรึกษา

ผู้วิจัยให้นักเรียนนั่งเก้าอี้โดยจัดเป็นรูปวงกลม หลังจากนั้นผู้วิจัยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมยุทธวิธีสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน ผู้วิจัยถามนักเรียนทุกคนในกลุ่มว่า ยุทธวิธีสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีความหมายอะไร ผู้วิจัยรับฟังและอธิบายเพิ่มเติม นักเรียนเคยทำอะไรบ้างที่แสดงถึงยุทธวิธีสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน และยุทธวิธีการเรียนมีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างไร นักเรียนควรมียุทธวิธีในการเรียนหรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา

2.1 ผู้วิจัยให้คำปรึกษาทั่วไป ได้แก่ การฟัง การให้คำถามเปิดและปลายปิด การสะท้อนความรู้สึก การตีความ การให้กำลังใจ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนบอกความหมายและความสำคัญของยุทธวิธีการสร้างเจตคติต่อการเรียนตามความเข้าใจ

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเล่าถึงยุทธวิธีในการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนของตนเองว่าได้ปฏิบัติอย่างไร และผลที่ได้รับจากการปฏิบัติตนด้านการเรียนที่ผ่านมา

2.3 ผู้วิจัยให้แรงเสริมโดย กล่าวคำชมเชยเมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นและชี้แนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับยุทธวิธีการสร้างเจตคติที่ดีของนักเรียน เช่น มีความรู้สึกที่ดีต่อวิชา การมีความมุ่งมั่น บากบั่นต่อการเรียน และปฏิบัติตนตามแนวคิดที่ตนเองเสนอไว้ที่ได้นำเสนอไว้เกี่ยวกับการเรียน เป็นต้น

2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มช่วยกันสรุปและแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางสำหรับใช้เป็นยุทธวิธีในการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนให้เหมาะสมกับตนที่ปฏิบัติ แล้วผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนเป็นข้อตกลงในการปฏิบัติ

ขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้คำปรึกษา

ผู้วิจัยและนักเรียนทุกคนร่วมกันสรุปการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับยุทธวิธีในการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน ความหมายของยุทธวิธีในการสร้างเจตคติที่ดีในการเรียนและความสำคัญของยุทธวิธีในการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล

4.1 นักเรียนร่วมกับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ากิจกรรม “ยุทธวิธีการสร้างเจตคติที่ดีในการเรียน”

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันเสนอแนะและติชมร่วมกันเกี่ยวกับด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

เทคนิคที่ใช้ในการให้ปรึกษากลุ่ม

การใช้คำถามปลายเปิด – ปลายปิด การชี้แนะ และการเสริมแรง

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 7

ชื่อเรื่อง	การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
ชื่อกิจกรรม	ยอดนักคืบ
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีความพึงพอใจในการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่น บากบั่น พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
แนวคิด	เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	1. ตะเกียบ จำนวน 12 คู่ 2. จาน จำนวน 3 ใบ 3. ลูกปิงปอง จำนวน 3 ลูก 4. แก้ว จำนวน 6 ตัว 5. นกหวีด จำนวน 1 ตัว

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคเกม โดยดำเนินการทดลองดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง เจตคติที่ดีต่อการเรียน เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีทั้งครูและเพื่อนพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม “ยอดนักคืบ” โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์การเล่นเก็บบอลมาวางไว้ มีลูกปิงปอง ตะเกียบ และแก้ว

2.1.2 ผู้วิจัยนำแก้วมาตั้งไว้หน้าแถวๆ ละ 1 ตัว ระยะห่างจากนักเรียน 1 เมตร และระยะห่างออกไป 5 เมตร อีก 1 ตัว พร้อมนำจานใส่ลูกปิงปองมาที่หน้าแถว

2.2 ผู้วิจัยชี้แจงกติกาการเล่นเก็บบอล ดังนี้

2.2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จำนวน 3 กลุ่ม โดยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าแถวตอนเรียงหนึ่ง 3 แถว จัดแถว 1 ช่วงไหล่

2.2.2 เมื่อผู้วิจัยเป่านกหวีด ให้ผู้ที่อยู่หัวแถวใช้ตะเกียบคีบลูกปิงปองที่อยู่ในจานขึ้น แล้ววิ่งวนรอบแก้ว 2 ตัว ที่วางไว้ 1 รอบ ส่งลูกปิงปอง ให้คนต่อไปจนครบหมดทุกคน แล้วนั่งลง

2.2.3 หากลูกปิงปองตกลงพื้น ให้เก็บลูกปิงปองไปใส่จานเหมือนเดิม แล้วเริ่มตีลูกปิงปองใหม่

2.2.4 กลุ่มใดใช้เวลาน้อย รวดเร็ว และปฏิบัติกิจกรรมได้ถูกต้องตามกติกา ถือว่าเป็นฝ่ายชนะ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับกิจกรรม “ยอดนักคืบ” ตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1.1 นักเรียนมีความรู้สึกละอายใจอย่างไร หลังจากร่วมกิจกรรม “ยอดนักคืบ”

3.1.2 นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม “ยอดนักคืบ” จะต้องใช้ความพยายามอย่างไรที่จะประสบความสำเร็จ

3.2 ผู้วิจัยและนักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานการอภิปรายของแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรม “ยอดนักคืบ” เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนและเกิดความมุ่งมั่น บากบั่น พยายามทำงาน ที่ได้รับมอบจนประสบความสำเร็จในการเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 นักเรียนร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม “ยอดนักคืบ”

5.2 นักเรียนช่วยกันเสนอแนะและติชมร่วมกันเรื่องการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 8

ชื่อเรื่อง	การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
ชื่อกิจกรรม	เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนและมีความพึงพอใจในการเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่น บากบั่น พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
แนวคิด	เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	1. เอกสารประกอบการใช้แม่แบบ เรื่อง “เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ” 2. กระดาษ A4 ขนาด 210 X 297 mm จำนวน 3 แผ่น 3. ปากกาหมึกแห้ง จำนวน 3 ด้าม

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการใช้แม่แบบ โดยดำเนินการทดลอง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง เจตคติที่ดีต่อเรียน เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนทั้งครูและเพื่อนพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอแม่แบบ

2.1 ผู้วิจัยให้แม่แบบแสดงละครเรื่อง “เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ”

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตพฤติกรรมแม่แบบที่แสดง แล้วเลียนแบบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จำนวน 3 กลุ่ม ช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง “เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ” ตามหัวข้อดังนี้

3.1.1 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร หลังจากชมละครเรื่อง “เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ”

3.1.2 นักเรียนคิดว่าเพราะเหตุใด ละครจึงได้คะแนนมากที่สุด

3.1.3 ถ้านักเรียนเป็นครูวิชาชีพ นักเรียนจะแนะนำนิดาอย่างไร เพื่อให้วันนิดามีผลการเรียนที่ดีขึ้น

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์บทละครเรื่อง “เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ”

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากตัวแบบและแสดงความคิดเห็นพร้อมบอกวิธีพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมโดยใช้ตัวแบบ

4.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบกิจกรรม “เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ” แล้วนำมาเสนอหน้าชั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม “เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ”

5.2 นักเรียนช่วยกันเสนอและติชมร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

บทละครเรื่อง “เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ”

วันหนึ่งในชั่วโมงวิชาภาษาไทยครูวัชชัยเข้าสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นครูประจำชั้นด้วย ซึ่งเป็นวันสุดท้ายก่อนสอบกลางภาคเรียน

- ครูวัชชัย : นักเรียนครับ ! ใกล้เวลาที่จะสอบกลางภาคแล้ว นักเรียนจะเตรียมตัวอย่างไร
นักเรียนช่วยกันตอบคนละ 1 ข้อ สิครับ
- ณรงค์ยศ : เตรียมตัวสอบโดยการอ่านหนังสือทุกวันครับ
- โสภา : จดบันทึกที่สำคัญที่ได้จากการอ่านหรือรับฟัง จะช่วยให้จำได้ดีขึ้นค่ะ
- สุภาพร : เข้าห้องสมุดหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอค่ะ
- ปรีดา : ชักถามข้อที่สงสัย ข้อที่ไม่เข้าใจ

นักเรียนในห้องต่างก็ตอบคำถาม มีเพียงวนิดาเท่านั้นที่ไม่เคยตอบคำถามของครูเลย

- ครูวัชชัย : นักเรียนห้องนี้เก่งมากที่ตอบคำตอบของครูได้ดี และหวังว่านักเรียนคง
เตรียมตัวสอบกลางภาคเรียนได้ดีขึ้นนะครับ (ครูมองนักเรียนไปรอบๆห้อง)
- ครูวัชชัย : วันนี้ครูบอกคะแนนเก็บ ที่นักเรียนแต่ละคนได้สะสมไว้ เพื่อจะได้เป็นข้อมูล
ในการเตรียมตัวสอบ คะแนนเต็ม 40 คะแนน ณรงค์ยศได้ 37 คะแนน
โสภาได้ 35 คะแนน สุภาพรได้ 30 คะแนน ปรีดาได้ 29 คะแนน และ
วนิดาได้ 15 คะแนน
- โสภา : ครูคะ ทำไม ! วนิดาจึงได้คะแนนแค่ 15 คะแนนเอง เป็นเพราะอะไรจึงได้
คะแนนน้อย (โสภาเป็นเพื่อนสนิทของวนิดา)
- ครูวัชชัย : สาเหตุที่วนิดาได้คะแนนน้อยเพราะว่า วนิดาขาดการส่งงาน เข้าห้องเรียน
สายเป็นประจำ ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน ทำให้ได้คะแนนน้อย
แต่วนิดาไม่ต้องกังวล เธอยังมีโอกาสแก้ตัว โดยนำงานเก่ามาส่งให้หมด
อย่าเข้าห้องเรียนสายอีก ตั้งใจเรียนทุกวิชาและหมั่นทบทวนหนังสือเป็น
ประจำทุกวัน
- วนิดา : ค่ะ หนูจะนำคำแนะนำของคุณครูและเพื่อนๆไปปรับปรุงตัว ให้มีผล
การเรียนดีขึ้น เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ตนเองและพ่อแม่

ใบงาน

กิจกรรม “เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ”

คำสั่ง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

1. จงบอกประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากตัวแบบ และแสดงความคิดเห็นต่อตัวแบบ
2. จงบอกวิธีพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมโดยใช้ตัวแบบ
3. นักเรียนจะนำกิจกรรม “เตรียมตัวมุ่งสู่การสอบ” ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 9

ชื่อเรื่อง	การมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
ชื่อกิจกรรม	ครอบครัวของสุรพล
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงผลเสียของความรู้สึกที่ไม่ดีต่อวิชาที่เรียน หลีกเลี่ยงงานที่ได้รับมอบหมาย 2. เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย
แนวคิด	เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	1. เอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “ครอบครัวของสุรพล” 2. กระดาษ A4 ขนาด 210 X 297 mm จำนวน 3 แผ่น 3. ปากกาหมึกแห้ง จำนวน 3 ด้าม

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคกรณีตัวอย่าง โดยดำเนินการทดลอง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง เจตคติที่ดีต่อการเรียน เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน
ทั้งครูและเพื่อนพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จำนวน 3 กลุ่ม

2.2 ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง “ครอบครัวสุรพล” เพื่อให้นักเรียนร่วมกันศึกษา

และเปิดโอกาสให้ซักถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กรณีตัวอย่างเรื่อง “ครอบครัวสุรพล” ตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1.1 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร หลังจากอ่านกรณีตัวอย่างเรื่อง “ครอบครัวสุรพล”

แล้ว

3.1.2 ถ้านักเรียนเป็นสุรพล นักเรียนจะอย่างไร เพื่อจะประสบความสำเร็จในการ
เรียน เป็นที่รักของครูและเพื่อนๆ ทุกคนในห้อง

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายแต่ละกลุ่ม
กรณีตัวอย่างเรื่อง “ครอบครัวสุรพล”

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้รับจากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ครอบครัวสุรพล” เพื่อสร้างความรู้สึกรู้สึกต่อการเรียนมีความรับผิดชอบพึงพอใจในการเรียนแล้ว สรุปเป็นทางแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม โดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียนในความรับผิดชอบต่อการเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 นักเรียนร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกรณีตัวอย่างเรื่อง “ครอบครัวสุรพล”

5.2 นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรมเรื่องการมีเจตคติที่มีต่อการเรียน

กรณีตัวอย่างเรื่อง “ครอบครัวสุรพล”

ครอบครัวของสุรพลเป็นครอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างยากจนอาศัยอยู่แถบชานเมือง หัวหน้าครอบครัว นายสมชาย อยู่ดี มีภรรยาชื่อ ทศดาว อยู่ดี มีบุตร 2 คน ชื่อเด็กชายสุรพลและเด็กชายวินิจ ทั้ง 2 คน กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นายสมชายเป็นคนขยันตื่นแต่เช้าตรู่แล้วรีบออกไปทำงาน ส่วนนางทศดาวก็จะรีบลุกขึ้นหุงอาหารและดูแลครอบครัวตามหน้าที่ เด็กชายสุรพลเป็นเด็กที่เกียจคร้าน ชอบนอนตื่นสาย ไม่สนใจการเรียน คิดว่าไม่รู้จะเรียนไปทำไม เปื่อครูชอบบ่น รู้สึกรำคาญ เพื่อนๆ ในห้องไม่ยอมทำงานร่วมด้วย เพราะเด็กชายหลบเลี่ยงอยู่เป็นประจำ การเรียนตกต่ำ ส่วนเด็กชายวินิจเป็นเด็กขยัน ตั้งใจเรียนหนังสือ เป็นที่รักของคุณครูและเพื่อนทุกคน อยากที่จะทำงานด้วย นอกจากนี้พ่อแม่ก็ยังชื่นชมวินิจมากกว่าสุรพลด้วย เพราะวินิจขยันขันแข็งช่วยพ่อแม่ทำงาน เช่น ภูบ้าน ซักผ้า เลี้ยงไก่ ทุกวัน วันหนึ่งพ่อสั่งให้สุรพลเฝ้าบ้าน แต่สุรพลมิได้ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ตามที่พ่อได้มอบหมาย กลับไปยุ่งนากับเพื่อนๆ เมื่อกลับมาบ้านพบว่าของในบ้านถูกขโมยไปหมด พ่อโกรธมากจึงเขียนตีสุรพลและตำหนิสุรพลที่ทอดทิ้งหน้าที่ของตนที่ไม่ยอมเฝ้าบ้าน

อ้างอิงมาจาก คำนิ่ง อยู่เลิศ. (2541). ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเศรศจินตร์ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 10

ชื่อเรื่อง	การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้
ชื่อกิจกรรม	วางแผนให้เป็น
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ 2. เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้
แนวคิด	เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	1. เอกสารประกอบการใช้บทบาทสมมติเรื่อง “ความพยายามของวุฒิชัย” 2. กระดาษ A 4 ขนาด 210 X 297 mm จำนวน 3 แผ่น 3. ดินสอ HB จำนวน 3 แท่ง

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคบทบาทสมมติ โดยดำเนินการทดลองดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง การกำหนดเป้าหมายและวางแผนในการเรียน เพื่อการพัฒนาผลการเรียนให้ดีขึ้นมีวิธีอย่างไรพร้อมทั้งให้นักเรียนยกตัวอย่างประกอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 เลือกผู้เลือกโดยวิธีอาสาสมัคร

2.2 ผู้วิจัยเล่าบทบาทสมมติเรื่อง “ความพยายามของวุฒิชัย” ให้นักเรียนฟัง

2.3 ผู้วิจัยแจกเอกสารบทบาทสมมติเรื่อง “ความพยายามของวุฒิชัย” ให้ผู้แสดงแต่ละคน

และเตรียมตัวแสดง

2.4 ให้นักเรียนที่ไม่ได้แสดงช่วยจัดสถานที่ให้เหมาะสมและเป็นผู้สังเกตการณ์

2.5 ผู้แสดงแนะนำตัวเองตามบทบาทที่ได้รับ และเมื่อผู้แสดงพร้อมจึงเริ่มแสดงบทบาท

ของแต่ละคน

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครในบทบาทสมมติเรื่อง “ความพยายามของวุฒิชัย” ดังนี้

3.1.1 นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร หลังจากแสดงบทบาทสมมติเรื่อง “ความพยายามของวุฒิชัย”

3.1.2 การกระทำของนักเรียนในเรื่องแสดงถึงอะไร

3.1.3 ให้นักเรียนช่วยกันคิดว่ากำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนมีผลดี อย่างไร

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์ บทบาทสมมติ เรื่อง “ความพยายามของวุฒิชัย”

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประยุกต์หลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้รับบทบาทสมมติเรื่อง “ความพยายามของวุฒิชัย” และสามารถนำมาใช้กำหนดเป้าหมายและวางแผนเพื่อพัฒนาผลการเรียนให้ดีขึ้นกว่าเดิม

4.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมโดยเชื่อมโยงความคิดและผลการสรุปของนักเรียน โดยให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

5.1 นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้า กิจกรรม “วางแผนให้เป็น”

5.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันเสนอแนะและติชมร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องการกำหนด เป้าหมายและวางแผนการเรียน

บทบาทยุทธศาสตร์เรื่อง “ความพยายามของวุฒิชัย”

ไพรวลัย ชัยวัฒน์ และวุฒิชัย เป็นเพื่อนนักเรียนห้องเดียวกันในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ไพรวลัยและชัยวัฒน์ ทั้งสองคนเป็นนักเรียนที่มีความตั้งใจเรียนกำหนดเป้าหมายของการเรียนและวางแผนการเรียนทุกครั้ง เพื่อให้ผลการเรียนดี จึงเป็นที่ชื่นชมของครูและเพื่อนๆ ยกเว้นวุฒิชัยคนเดียวที่มีผลการเรียนไม่ดี

วุฒิชัย เป็นเด็กที่ขาดความเอาใจใส่ต่อการเรียน เขามักจะหลีกเลี่ยงพยายามไม่เข้าชั้นเรียนในวิชาที่เขาไม่ชอบ หรือหากเข้าชั้นเรียนก็จะเข้าชั้นเรียนสาย ไม่สายเวลา จากกรณีดังกล่าวส่งผลให้วุฒิชัยเรียนไม่ทันเพื่อน ขาดการส่งงาน มีคะแนนผลการเรียนไม่ดี ครูและเพื่อนต้องคอยกระตุ้นเตือนเสมอ

วันหนึ่ง ครูประจำชั้นได้เรียกไพรวลัยและชัยวัฒน์มาปรึกษา เพื่อช่วยกันหาวิธีให้วุฒิชัยปรับปรุงตนเองด้านการเรียน ไพรวลัยและชัยวัฒน์อาสาที่จะให้คำแนะนำกับวุฒิชัย

เช้าวันรุ่งขึ้น ไพรวลัยและชัยวัฒน์ยืนคุยกันอยู่ วุฒิชัยเดินเข้ามาทักทายและถามว่า “นายคุยอะไรกันอยู่” ไพรวลัยหันไปยิ้มและพูดว่า “เรากำลังคุยถึงนายนั่นแหละ” และเขาทั้งสองได้บอกกับวุฒิชัยว่า “เราอยากให้นายมีผลการเรียนที่ดีขึ้น” วุฒิชัยพูดว่า “ก็เรียนไม่เก่ง”

ไพรวลัยและชัยวัฒน์ว่า “ถ้าเรามีผลการเรียนที่ดีอย่างนายสองคน เราต้องทำอย่างไรบ้างล่ะ”

ไพรวลัยและชัยวัฒน์ยิ้มรับและพูดว่า “ขั้นแรก นายจะต้องเข้าชั้นเรียนทุกคาบและเข้าให้ตรงเวลา เพราะถ้านายไม่เข้าเรียนทุกคาบหรือเข้าห้องเรียนสาย นายก็จะไม่รู้ว่าคุณครูสอนอะไรไปบ้าง และขั้นต่อไป นายต้องตั้งใจเรียนในทุกวิชาที่คุณครูสอน นายจะรู้จักวางแผนการเรียนด้วย เช่น จัดตารางเวลาทำการบ้าน ส่งงานตามกำหนด อ่านและทบทวนหนังสืออยู่เสมอ”

วุฒิชัยได้คำแนะนำจากเพื่อน วุฒิชัยรู้สึกว่าการที่เพื่อนแนะนำให้ไม่ยากเลย วุฒิชัยจึงบอกกับเพื่อนทั้งสองว่า “เราจะลองทำนะ เราอยากเป็นที่ชื่นชมของครูและเพื่อนเหมือนกับนายบ้าง”

นับแต่บัดนั้น วุฒิชัยได้ลองเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนของตนตามคำแนะนำของเพื่อน โดยเข้าชั้นเรียนตรงเวลา ส่งงานตามกำหนด และเขาก็มีพัฒนาตนเองขึ้นเรื่อยๆจนกระทั่งทางโรงเรียนได้มีการจัดสอบกลางเทอม ผลสอบปรากฏว่าวุฒิชัยได้คะแนนที่ดีขึ้นมาก เขาได้รับคำชื่นชมจากครูหลายคน สิ่งนี้ทำให้เขาดีใจที่เขาสามารถทำได้ และเป็นกำลังใจที่ดีที่จะให้เขาได้พัฒนาตนเองต่อไป เวลาผ่านไปจนจบภาคการเรียนวุฒิชัยสามารถทำคะแนนสอบได้ดี ครูกล่าวชื่นชมและได้ให้กำลังใจเขา นี่แหละเป็นผลของความพยายามของวุฒิชัย จึงทำให้วุฒิชัยประสบความสำเร็จ คนเราถ้าต้องการความสำเร็จต้องใช้ความพยายาม ความตั้งใจ เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนของตนเองมันจะสำเร็จได้

บทบาทของนักแสดง

บทบาทของไพรวลัยและชัยวัฒน์

ไพรวลัยและชัยวัฒน์ เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ไพรวลัยและชัยวัฒน์ เป็นเด็กที่มีผลการเรียนดี เป็นที่ชื่นชมของครูและเพื่อน วันหนึ่งครูได้เรียกให้เขาทั้งสองคนมาปรึกษาเพื่อช่วยกันหาวิธีให้วุฒิชัยปรับปรุงตนเองด้านการเรียน และเขาทั้งสองได้อาสาที่จะช่วยเหลือให้คำแนะนำกับวุฒิชัย

บทบาทของวุฒิชัย

วุฒิชัย เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง วุฒิชัยเป็นเด็กที่มีผลการเรียนไม่ดี เขามีเพื่อนที่สนิทอยู่สองคน คือไพรวลัยและชัยวัฒน์ วุฒิชัยจะหลีกเลี่ยงไม่เข้าชั้นเรียนในวิชาที่เขาไม่ชอบ หรือหากเข้าเรียนก็จะเข้าชั้นเรียนสาย ไม่ใส่ใจต่อการเรียนไม่ส่งงานเรียนไม่ทันเพื่อน ครูและเพื่อนต้องคอยกระตุ้นเตือนเสมอ วันหนึ่งเขาได้เข้าไปทักทายไพรวลัยและชัยวัฒน์ และเขาได้ให้คำแนะนำวิธีการเรียนจากเพื่อนทั้งสอง ทำให้เขาอยากมีผลการเรียนดีบ้าง ตั้งใจ และส่งงานตามกำหนด แล้วเขาสามารถพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้นเรื่อยๆ เมื่อถึงเวลาสอบเขาสามารถทำได้คะแนนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทำให้เขาได้รับคำชื่นชมและกำลังใจจากครู ทำให้เขาได้พัฒนาตนเองต่อไปจนประสบความสำเร็จ

บทบาทครู

ครู เป็นผู้ที่คอยกระตุ้นเตือนเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของวุฒิชัย ครูได้เรียกให้ไพรวลัยและชัยวัฒน์ ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของวุฒิชัยไปปรึกษาเพื่อช่วยกันหาวิธีให้วุฒิชัยปรับปรุงตนเองด้านการเรียน โดยมอบหมายให้ไพรวลัยและชัยวัฒน์ให้คำแนะนำและช่วยเหลือเพื่อนเกี่ยวกับการเรียน ครูจะคอยให้กำลังใจและคำแนะนำแก่วุฒิชัย

อ้างอิงมาจาก สุรี พุกษ์ทวีศักดิ์. (2547). การศึกษาและพัฒนายุทธวิธีการเรียนของนักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพิชญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการแนะแนะ). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ ครั้งที่ 11

ชื่อเรื่อง	การกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน
ชื่อกิจกรรม	จินตนาการ...สู่ความสำเร็จ
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนการเรียนและกำหนดเป้าหมายทางการเรียน 2. เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน
แนวคิด	เพื่อพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนด้านการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	1. หนังสือเล่มเล็กเรื่อง “แนะนำวิธี...หนูนี้เรียนเก่ง” จำนวน 3 เล่ม 2. กระดาษ A4 ขนาด 210 X 297 mm จำนวน 3 แผ่น 3. ปากกาหมึกแห้ง จำนวน 3 ด้าม

วิธีการดำเนินการ

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการให้คำแนะนำ โดยดำเนินการทดลองดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเรื่อง กำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน มีความจำเป็นอย่างไรในการเรียน พร้อมทั้งให้นักเรียนยกตัวอย่างประกอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นการมีส่วนร่วม

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน จำนวน 3 กลุ่ม

2.2 ผู้วิจัยแจกหนังสือเล่มเล็กเรื่อง “แนะนำวิธี...หนูนี้เรียนเก่ง” เพื่อให้นักเรียน แต่ละ

กลุ่มศึกษา

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาจับฉลาก เพื่อแบ่งหัวข้อจากเรื่อง “แนะนำวิธี...หนูนี้เรียนเก่ง” หลังจากศึกษาหนังสือเล่มเล็ก

3.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย

3.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานผลการอภิปรายจากหนังสือเล่มเล็กเรื่อง “แนะนำวิธี...หนูนี้เรียนเก่ง” ตามหัวข้อที่นักเรียนได้รับมอบหมาย

ชั้นที่ 4 ชั้นสรุปและสรุปหลักการ

4.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากหนังสือเล่มเล็กเรื่อง “แนะนำวิธี...หนูนี้เรียนเก่ง”

4.2 ผู้วิจัยให้คำแนะนำเพิ่มเติมจากการอ่านหนังสือเล่มเล็กเรื่อง “แนะนำวิธี...หนูนี้ เรียนเก่ง”

ชั้นที่ 5 ประเมินผล

5.1 นักเรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นและบอกเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม “คตินาวางแผน...สู่ความสำเร็จ”

5.2 นักเรียนช่วยกันเสนอแนะติชมร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน

หนังสือ

แนะนำวิธี

หนังสือ เรียนเก่ง

โดย
นายธีระ แก้วกันเนตร... เรื่อง
เด็กหญิงณัฐยา ปิ่นคำ... ภาพ

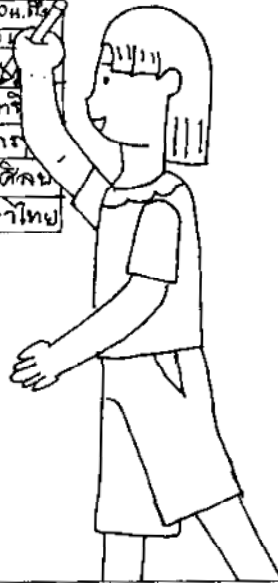
คำนำ

แนะนำวิธี.....หนังสือเรียนเก่ง เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้น เพื่อเสนอแนวทางให้ผู้อ่านได้รู้กรรมวิธีที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพทางด้านการเรียนให้สูงขึ้น โดยใช้เทคนิคการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ดังกล่าวไว้ในหนังสือเล่มนี้ ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านได้นำเทคนิคนี้ไปใช้ อันก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนต่อไป

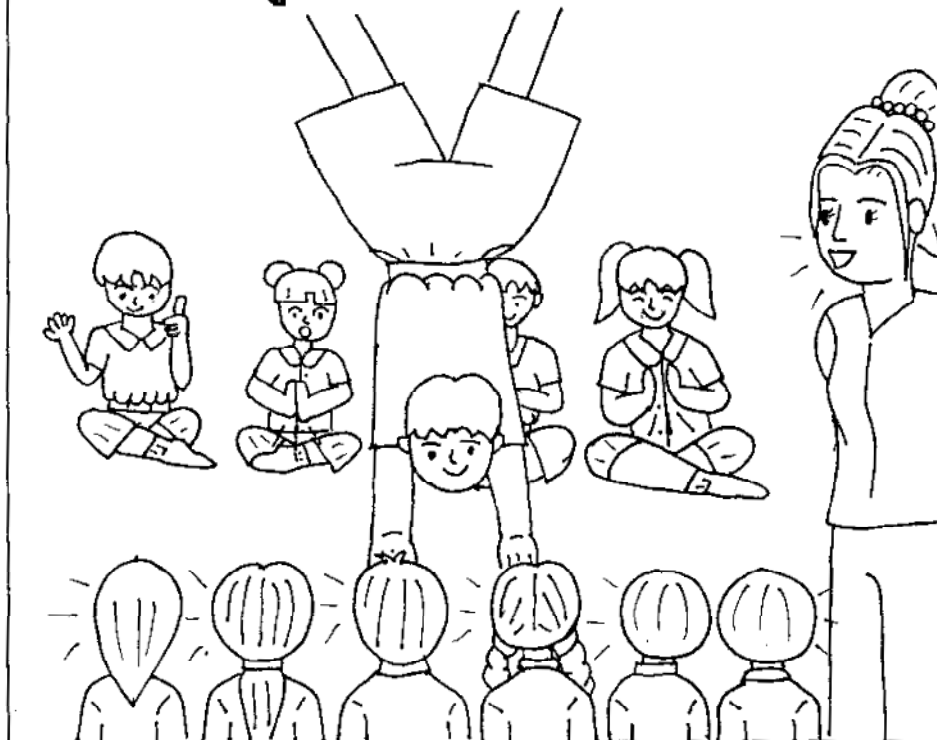
นายธีระ แก้วกันเนตร
ผู้เรียบเรียง

1. จัดตารางเวลา....ให้เหมาะสม

ตารางเวลาทำหนังสือ			
วัน	16.00 น. ถึง 19.00 น.	19.00 น. ถึง 20.00 น.	20.00 น. ถึง 21.00 น.
จ.	ภาษาไทย	วิทยุ	สังคม
อ.	ศิลปะ	คอมพิวเตอร์	ดนตรี
พ.	คณิต	จริย	อังกฤษ
พฤ.	ก.ด.ท	พล	นาฏศิลป์
ศ.	นิทาน	สุขภาพ	ภาษาไทย

2. สร้างความรู้สึกที่ดี....ในการเรียน

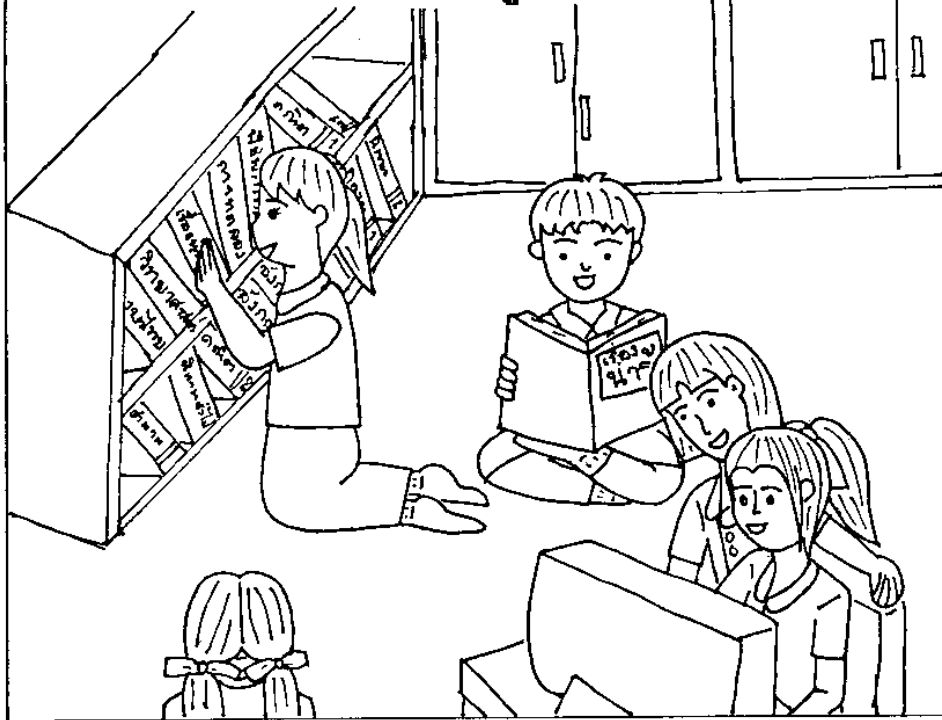
3. ตั้งสมาธิมีจิตใจ....จดจ่อกับการเรียนรู้

4. มีข้อสงสัย....ให้ถามคุณครู

5. หนังสืกษา.....ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม

6. ทำการบ้านและอ่านทบทวน

7. ดูแลสุขภาพ.....ให้สมบูรณ์แข็งแรง

8. วางเป้าหมาย.....วาดฝันให้ไปถึง

โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาแรงจูงใจ
ครั้งที่ 12

ชื่อเรื่อง	ปัจฉิมนิเทศ
ชื่อกิจกรรม	-
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับเข้าร่วมกิจกรรม 2. เพื่อให้นักเรียนได้สรุปบททวนถึงวิธีการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติต่อไป
เวลา	50 นาที
สถานที่	ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
อุปกรณ์	-
วิธีการดำเนินการ	1. ผู้วิจัยสนทนากลุ่มนักเรียนถึงประสบการณ์ที่ได้รับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจในการเรียน 2. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปเกี่ยวกับพัฒนาแรงจูงใจในการเรียน 3. ผู้วิจัยกล่าวขอชื่นชมนักเรียนและกล่าวปิดการทดลอง

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ให้นักเรียนพิจารณาข้อความว่าเป็นจริงตรงกับการกระทำของนักเรียนเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับการกระทำของนักเรียน

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความที่ตรงกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนมากพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อย
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียนเลย

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
	<u>ด้านความต้องการในการเรียน</u>					
01	ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานที่ครูมอบหมายเพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในการเรียน.....					
02	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค.....					
03	ถ้าข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติสิ่งใด ข้าพเจ้าก็จะลงมือทำทันที.....					
04	ข้าพเจ้าพยายามทำงานจนสุดความสามารถ ไม่ว่างานนั้นจะยากหรือง่ายเพียงใด.....					
05	ไม่ว่างานที่ได้รับมอบหมายจะยากเพียงใดข้าพเจ้าจะทำด้วยตนเอง.....					
06	ในวันเสาร์ - อาทิตย์ ข้าพเจ้าใช้เวลาส่วนใหญ่ในการทำการบ้านหรืองานที่ครูมอบหมาย.....					
07	ขณะที่ครูกำลังสอนบทเรียน ข้าพเจ้ามักนั่งใจลอยอยู่เสมอ.....					
	<u>ด้านความสนใจในการเรียน</u>					
08	ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในห้องสมุดอยู่เสมอ.....					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
09	เมื่อข้าพเจ้าเรียนไม่เข้าใจในเรื่องใดๆ ข้าพเจ้าจะขอให้อาจารย์ช่วยอธิบายให้ นอกห้องเรียน.....					
10	ถึงแม้ว่างานจะยากเพียงใด ข้าพเจ้าก็ พยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อ ทำงานนั้นให้ได้.....					
11	แม้ว่าบทเรียนนั้นจะยาก ข้าพเจ้าก็ พยายามทุ่มเทจนสามารถทำได้สำเร็จ.....					
12	แม้วิชาที่เรียนไม่น่าสนใจ ข้าพเจ้าก็เข้า เรียน เพื่อว่าจะมีอะไรที่น่าสนใจเพิ่มขึ้น.. <u>ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน</u>					
13	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียน เพื่อนใน ห้องที่เข้าใจจะช่วยอธิบายให้.....					
14	เมื่อครูให้การบ้านหรืองานมอบหมายให้ ทำข้าพเจ้ารีบทำการบ้านหรืองานที่ได้รับ มอบหมายนั้นทันที.....					
15	ถ้ารู้สึกว่าการเรียนยังไม่ดี ข้าพเจ้าจะใช้ ความพยายามมากขึ้น.....					
16	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าวิชาที่เรียนไม่สามารถนำ ไปใช้ในชีวิตจริงได้.....					
17	ข้าพเจ้ามักจะไม่เข้าเรียนเมื่อวิชาที่เรียน นั้นไม่น่าสนใจ.....					
18	ข้าพเจ้ารู้สึกอยู่เสมอว่า ความสำเร็จใน การเรียนเกิดจากความมุ่งมั่นและความ พยายามของข้าพเจ้า.....					
19	ข้าพเจ้ามาโรงเรียนสม่ำเสมอและจะไม่ ขาดเรียนโดยไม่จำเป็น.....					
<u>ด้านการกำหนดเป้าหมายและวางแผน การเรียน</u>						
20	ข้าพเจ้าจัดตารางเวลาสำหรับอ่านหนังสือ ทุกสัปดาห์.....					

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
21	ข้าพเจ้าแบ่งเวลา สำหรับทำการบ้านหรือ ทบทวนหนังสือ.....					
22	เมื่อเพื่อนบางคนได้คะแนนสูงกว่า ข้าพเจ้ามักตั้งเป้าหมายว่าจะต้องเอาชนะ ให้ได้.....					
23	ข้าพเจ้าไม่ชอบวางแผนการทำงานหรือ การเรียน.....					
24	ข้าพเจ้ารู้สึกมั่นใจขึ้นถ้าได้มีการวางแผน การเรียน.....					
25	ข้าพเจ้ารู้สึกเสมอว่าความสำเร็จในการ เรียนเกิดจากการวางแผนในการเรียน.....					

ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตาราง 6 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α -Cronbach) ของแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียน

ด้าน	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (α -Cronbach)
1. ด้านความต้องการในการเรียน	1	.45	.83
	2	.65	
	3	.63	
	4	.56	
	5	.46	
	6	.52	
	7	.44	
2. ด้านความสนใจในการเรียน	8	.46	.82
	9	.26	
	10	.30	
	11	.28	
	12	.21	
3. ด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน	13	.55	.80
	14	.73	
	15	.58	
	16	.32	
	17	.66	
	18	.51	
	19	.36	
4. ด้านการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียน	20	.51	.82
	21	.60	
	22	.52	
	23	.47	
	24	.57	
	25	.61	

ค่าความเชื่อมั่น (α -Cronbach) ของแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนทั้งฉบับเท่ากับ .89

ภาคผนวก จ
คะแนนแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

ตาราง 7 คะแนนแรงจูงใจรายด้านและโดยรวมของนักเรียน ที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนา
แรงจูงใจ

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง					คะแนนหลังการทดลอง				
	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3	ด้านที่ 4	รวมทั้ง 4 ด้าน	ด้านที่ 1	ด้านที่ 2	ด้านที่ 3	ด้านที่ 4	รวมทั้ง 4 ด้าน
1	22	12	27	16	77	25	16	29	20	90
2	13	12	22	14	61	29	17	30	23	99
3	16	12	23	19	70	27	20	29	21	97
4	19	17	21	20	77	26	18	28	21	93
5	19	12	23	15	69	29	18	32	22	101
6	17	11	24	15	67	30	21	28	20	99
7	21	13	24	15	73	29	20	31	19	99
8	21	11	24	19	75	26	20	28	23	97
9	21	7	17	12	57	28	20	29	25	102
10	19	15	21	13	68	28	19	29	19	95
11	21	12	26	16	75	26	19	28	21	94
12	22	13	25	14	74	26	20	30	21	97
รวม	231	147	277	188	843	329	228	351	255	1163
$\bar{X}$	19.25	12.25	23.08	15.67	70.25	27.42	19.00	29.25	21.25	96.92
S.D.	2.73	2.38	2.64	2.50	6.30	1.62	1.48	1.29	1.76	3.45

ตาราง 8 ผลต่างของคะแนนแรงจูงใจด้านความต้องการในการเรียนของนักเรียน ที่เข้าร่วมโปรแกรม
กลุ่มสัมพันธพัฒนาแรงจูงใจ ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	22	25	3	9
2	13	29	16	256
3	16	27	11	121
4	19	26	7	49
5	19	29	10	100
6	17	30	13	169
7	21	29	8	64
8	21	26	5	25
9	21	28	7	49
10	19	28	9	81
11	21	26	5	25
12	22	26	4	16
	$\bar{X} = 19.25$ S.D. = 2.73	$\bar{X} = 27.42$ S.D. = 1.62	$\sum D = 98$ $\bar{X}_{diff} = 8.17$ S.D. _{diff} = 3.86	$\sum D^2 = 964$

ตาราง 9 ผลต่างของคะแนนแรงจูงใจด้านความสนใจในการเรียนของนักเรียน ที่เข้าร่วมโปรแกรม
กลุ่มสัมพันธพัฒนาแรงจูงใจ ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	12	16	4	16
2	12	17	5	25
3	12	20	8	64
4	17	18	1	1
5	12	18	6	36
6	11	21	10	100
7	13	20	7	49
8	11	20	9	81
9	7	20	13	169
10	15	19	4	16
11	12	19	7	49
12	13	20	7	49
	$\bar{X} = 12.25$ S.D. = 2.38	$\bar{X} = 19.00$ S.D. = 1.48	$\Sigma D = 81$ $\bar{X}_{diff} = 6.75$ S.D. _{diff} = 3.14	$\Sigma D^2 = 655$

ตาราง 10 ผลต่างของคะแนนแรงจูงใจด้านการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียน ที่เข้าร่วม
โปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจ ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	27	29	2	4
2	22	30	8	64
3	23	29	6	36
4	21	28	7	49
5	23	32	9	81
6	24	28	4	16
7	24	31	7	49
8	24	28	4	16
9	17	29	12	144
10	21	29	8	64
11	26	28	2	4
12	25	30	5	25
	$\bar{X} = 23.08$ S.D. = 2.64	$\bar{X} = 29.25$ S.D. = 1.29	$\sum D = 74$ $\bar{X}_{diff} = 6.17$ S.D. _{diff} = 2.95	$\sum D^2 = 552$

ตาราง 11 ผลต่างของคะแนนแรงจูงใจด้านกำหนดเป้าหมายและวางแผนการเรียนรู้ของนักเรียน
ที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจ ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	16	20	4	16
2	14	23	9	81
3	19	21	2	4
4	20	21	1	1
5	15	22	7	49
6	15	20	5	25
7	15	19	4	16
8	19	23	4	16
9	12	25	13	169
10	13	19	6	36
11	16	21	5	25
12	14	21	7	49
	$\bar{X} = 15.67$ S.D. = 2.50	$\bar{X} = 21.25$ S.D. = 1.76	$\sum D = 67$ $\bar{X}_{diff} = 5.58$ S.D. _{diff} = 3.20	$\sum D^2 = 487$

ตาราง 12 ผลต่างของคะแนนแรงจูงใจโดยรวมของนักเรียน ที่เข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสัมพันธ์พัฒนาแรงจูงใจ ก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง (D)	ผลต่างยกกำลังสอง (D ²)
1	77	90	13	169
2	61	99	38	1444
3	70	97	27	729
4	77	93	16	256
5	69	101	32	1024
6	67	99	32	1024
7	73	99	26	676
8	75	97	22	484
9	57	102	45	2025
10	68	95	27	729
11	75	94	19	361
12	74	97	23	529
	$\bar{X} = 70.25$ S.D. = 6.30	$\bar{X} = 96.92$ S.D. = 3.45	$\sum D = 320$ $\bar{X}_{diff} = 26.67$ S.D. _{diff} = 9.13	$\sum D^2 = 9,450$

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ – ชื่อสกุล	นายธีระ แก้วกันเนตร
วันเดือนปีเกิด	21 กรกฎาคม 2513
สถานที่เกิด	สมุทรปราการ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	80 ซอย 12 เกษมสมุทร 2 ถนนสายลวด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 10270
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดภาชี สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2535	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จากวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี
พ.ศ.2537	ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
พ.ศ.2544	ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ.2549	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ